

ШКОЛСКИ ЧАСОПИС ПРВЕ БЕОГРАДСКЕ ГИМНАЗИЈЕ

ИСПОД ШЕШИРА

02

јун
2022.

МИЛОВАН
ВИТЕЗОВИЋ

РЕДАКЦИЈА

Главни и одговорни уредник: Марија Крунић

Уреднички деск: Катарина Урлић

Уредници рубрика:

Школа и Перо Прве: Катарина Урлић

Око мене: Андреа Томић

Ризница и Култура: Викторија Амиџић

Наука: Милош Пањевац

Спорт: Саша Ћалић

Речи: проф. Данијела Вујетић

Графички дизајн и прелом: Марија Крунић

Дигитални уредник: Ана Ћалић

Фотографски тим: Урош Палевић

Лектура: проф. Данијела Вујетић

Цртеж Теодоре Јаковљевић 3/2

Други број часописа Испод Шешира посвећујемо великану српске књижевности Миловану Витезовићу, испод чијег се „шешира” родила идеја о Шеширу професора Косте Вујића, а која нас и данас инспирише и краси нашу насловну страну.

У име редакције, захваљујемо се свим ученицима и професорима који су допринели настанку овог броја, а посебно директору школе – Александру Андрејићу, који наше идеје подржава од првог дана, проф. математике и информатике Филипу Радуловићу на изузетној посвећености и несебичном залагању и проф. српског језика Данијели Вујетић на инспирацији и подршци.

САДРЖАЈ

02

ШКОЛА

- 02 ЛЉУБИВОЈЕ РШУМОВИЋ ТРИБИНА
- 03 ЕВРОПСКИ ПАРЛАМЕНТ МЛАДИХ
- 03 ТЕХНОЛОШКА СТУДИЈА СЛУЧАЈА 2022.
- 03 СЕКЦИЈЕ
- 04 ЕКО КЛУБ
- 05 АРТЕКО КАРАВАН
- 06 ОД ЈЕДИНИЦЕ ДО САМОСПОЗНАЈЕ
- 07 ПОСЛЕДЊА ЛЕКЦИЈА МАТУРАНТИМА

08

ОКО МЕНЕ

- 08 СРЦЕ У РУКАМА ШЕПРТЉАВЕ ГОСПЕ, РЕЧИ
- 09 СВАКОДНЕВИЦА ЈЕДНЕ ВЕЛИКЕ ПОРОДИЦЕ
- 10 УМЕТНИЧКИ ПРЕДЛОЗИ
- 11 ОСМИ МАРТ И ФЕМИНИЗАМ
- 12 РАЗГОВОР СА ПСИХОЛОГОМ
- 15 МЕНТАЛНО ЗДРАВЉЕ
- 16 ФИЗИКА И МЕТАФИЗИКА

20

РИЗНИЦА

- 20 КЊИЖЕВНО ПОДНЕ СА МИЛОВАНОМ
- ВИТЕЗОВИЋЕМ
- 21 210 ГОДИНА ОД РОЂЕЊА ЧАРЛСА ДИКЕНСА
- 22 ПРОФЕСОР ГАНЕ – ДРАГОСЛАВ МИЛАДИНОВИЋ

24

КУЛТУРА

- 24 ЦРТИЦЕ ИЗ ШЕКСПИРОВОГ ВРТА
- 25 МУЗЕЈ ПОНИШАВЉА
- 26 ГОДИНЕ ВРАНА
- 27 МУЗЕЈИ
- 28 ЛЉУБАВ КОЈА ВЕЧНО ЖИВИ

30

НАУКА

- 30 ЕКСПОНЕНЦИЈАЛНЕ ТЕХНОЛОГИЈЕ
- 31 ЗРАК СВЕТЛОСТИ – ЛАСЕР
- 32 КРАТКА ИСТОРИЈА ВОДЕ

34

СПОРТ

- 34 БОРБА КАО НАЧИН ЖИВОТА
- 35 СТОНИ ТЕНИС КАО СВАКОДНЕВИЦА УЧЕНИКА
- ПРВЕ
- 36 СПОРТСКО ПЛИВАЊЕ
- 37 УМЕТНИЧКО ПЛИВАЊЕ
- 38 А ЗА ЛЉУБИТЕЉЕ МОТО СПОРТА ИЗДВАЈАМО...
- 39 СПОРТ – ПОСРЕДНИК ИЗМЕЂУ ЉУДИ
- 39 ИЗВЕШТАЈ СА ТАКМИЧЕЊА У БАСКЕТУ 3Х3

40

РЕЧИ

- 40 ПЕСМЕ ЈОВАНА ЛОМИЋА
- 41 СУДБИНА ДВЕ МАЈКЕ
- 41 ТРАЖИМ ПОМИЛОВАЊЕ
- 42 ЗБОГОМ, ГЕНЕРАЦИЈО
- 42 ЗВЕРИЊАК
- 42 ШАРГАРЕПИНА ПРАВА
- 43 ВАН ГОГ И РЕМБРАНТ У ПОТРАЗИ ЗА
- ИНСПИРАЦИЈОМ
- 47 РАДНИК

48

ПЕРО ПРВЕ

- 48 БОРБА ПРОТИВ ЉУДСКОГ ГОВОРА
- 49 НАУЧИТЕ ПЈЕСАН, ТО ЈЕ ИЗБАВЉЕЊЕ
- 50 ИНСПИРАЦИЈА
- 52 МЕГИ О'ФАРЕЛ, ХАМНЕТ

ЉУБИВОЈЕ РШУМОВИЋ ТРИБИНА

Прва београдска гимназија је имала част да 21. марта 2022. у свечаној сали угости једног од наших најзначајнијих и најпознатијих песника и аутора дечијих емисија уз кога одрастају генерације, Љубивоја Ршумовића. Трибину је организовала секција КВИТ. Сви знамо песме Љубивоја Ршумовића, које су нам обележиле и улепшале детињство, а на овој трибини, коју су водили Огњен Марковић и Јелена Лукић, могли смо да сазнамо и неке занимљиве ствари из пишевог живота.

Ршумовић је на почетку говорио о свом родном крају, селу Љубишу на Златибору. Истакао је предности које је имао као дете јер је живео на селу и говорио о свим играма које су он и остала деца смишљали, као и осталим успоменама. Након тога је причао о својој учитељици Милици и о томе како је она веома рано препознала његов таленат за писање песама. Присетио се и своје породице и испричао причу о томе како му је његов деда Стеван, лекар, спасио живот трансфузијом крви.

Није знао да ће писати за децу и није то толико ни желео, али га је животни пут одвео у том правцу. Воли да каже да не пише за децу, већ за људе у деци. У својим почецима је узимао риме Бранка Ћопића и на основу њих писао стихове. Испричао је неколико анегдота са нашим познатим песницима – Десанком Максимовић, Душком Радовићем и Стеваном Раичковићем. На питање која му је омиљена песма коју је написао, издвојио је песму „Домовина се брани лепотом“. Многи ту песму сматрају еколошком химном, иако Ршумовић каже да то није била примарна идеја песме, али је говорио о значају који ми млади имамо у очувању еколошке свести и да је први корак ка промени управо свесност и размишљање о тој теми. На крају трибине је изрецитовао „Здравицу народу српском“.

Дете треба да посматраш,
ал' му немој на пут стати.
Што га пре човеком сматраш
пре ће човек и постати!

Нама младима који ћемо ускоро уписати факултет је саветовао да је битно да слободно одлучимо шта желимо и да верујемо да смо изабрали оно што волимо и чему ћемо се посветити. Такође, да никад не одустајемо и не посустајемо. Занимљиво је како смо кроз приче о његовом животу могли да увидимо како су други људи имали велику улогу у свему што он јесте данас, јер су му помагали на различите начине и својим „порукама“ имали утицај на њега. Прилика да га чујемо и сазнамо неке ствари о њему које иначе не бисмо сазнали јесте била јединствено, инспиративно и незаборавно искуство.

Милица Бабић 3/4

ЕВРОПСКИ ПАРЛАМЕНТ МЛАДИХ

Европски парламент младих је Организација која подстиче младе да постану активни чланови заједница којима припадају. Средњошколцима омогућава да дискутују о неким од најзначајнијих проблема садашњице, од еколошких питања и дискриминације до побољшања образовних система или здравства, и да смишљају нове, креативне начине на које би ти проблеми могли бити решени. Са преко 500 догађаја и 30 000 нових чланова годишње, ова организација младима пружа јединствену прилику да побољшају своје знање енглеског, науче доста о тимском раду и упознају друге налик себи из читаве Европе.

Софија Костић 4/2

СЕКЦИЈЕ

Оно што нашу школу издваја од осталих Гимназија јесу ваннаставне активности. Учесће ученика у секцијама не само да им даје могућност да шире истраже одређене области и негују таленте, већ и упознају вршњаке који гаје исту љубав и заједно напредују. Осим што ћете моћи да додате још једну занимљивост у биографију, склопићете нова пријатељства и открити нова интересовања.

О драмском, литерарном, дебатном, фото и еко клубу, секцији роботике и нашег часописа, биологије и историје, хору и етно групи, као и другим секцијама школе прочитајте више преко QR кода.

Катарина Урлић 4/3

ТЕХНОЛОШКА СТУДИЈА СЛУЧАЈА 2022.

Ученици треће и четврте године наше школе учествовали су на такмичењу Технолошке студије случаја 2022. године одржаном на Технолошко-металуршком факултету у Београду. Првопласиране после првог круга такмичења које је окупило 40 тимова из читаве Србије, учеснице тима Renergy Fusion (Марија Крунић и Ана Ћалић из 3/9 одељења наше школе, као и Ана Крунић и Теодора Јолић из 3/5 одељења Четрнаесте београдске гимназије) су после финалног дела освојиле 3. награду. Другопласирани тим ВУМТ (Вукашин Лаловић, Тамара Орловић, Маша Радисављевић, Уна Гајић) добио је награду за најбољу презентацију. Више о брзој моди, циркуларној економији и решењима студије случаја наших ученика можете чути на линку у интервјуима тимова у оквиру Српске научне телевизије (Brainz TV).

Марија Крунић 3/9

ЕКО КЛУБ

Децембра претходне године са радом је званично почео нови еколошки клуб „Еко трибине“. Њихова прва акција била је увођење канти за рециклажу уз сарадњу са Удружењем за помоћ особама са сметњама у развоју „Живимо заједно“.

„Веома смо поносни на ову сарадњу јер помажемо особама са сметњама у развоју да буду присутне у сегментима друштвеног живота, а истовремено омогућавамо рециклажу у нашој школи“, рекао је у интервјуу за школске новине председник клуба „Еко трибине“, Андрија Кивић.

Прва у низу трибина новог клуба одржана је у среду 2. марта 2022. године, у свечаној сали наше школе уз сарадњу са секцијом КВИТ. Под називом „Еко мега цар“ трибину су водили Огњен Марковић и Андрија Кивић, ученици 3/7, а њихов саговорник био је Антоније Пушић, познатији под уметничким именом Рамбо Амадеус.

У разговору са нашим ученицима, господин Пушић говорио је о томе како је одрастање изгледало некада, а како сада изгледа, које вредности треба неговати у друштву, о екологији, родољубљу и многим другим темама. Истакао је како је новац умногоме изменио менталитет друштва, те да сада младима идоли постају само имућни људи, независно од тога чиме се баве и шта представљају, док су уметници били идоли његове младости.

На питање шта ми можемо да урадимо како бисмо побољшали ситуацију, Антоније саветује да побољшамо себе. Сада је време када би требало да се што више обавештавамо, да стичемо знања, очувамо чистину, веру у добро и племенитост. Такође је рекао да екологија мора бити наднационална идеја и да се што пре човечанство мора удружити како би решило глобалне проблеме.

Рамбо Амадеус верује да је екологија нова идеологија.

Антоније је својим изјавама и изражавањем насмејао све присутне, а ученици и професори су имали и прилике да постављају и питања.

На позив декана Шумарског факултета, проф. др Ратка Ристића, у суботу 21.5.2022. чланови Еко клуба су гостовали у Ректорату Универзитета у Београду, где су пуна два сата разговарали са деканом и покренули теме – од експлоатације рудних богатстава у Србији па све до глобалних еколошких изазова. Посета Ректорату је члановима клуба приближила дух наше школе имајући у виду да је капетан Мишино здање пуних 30 година 19. века било седиште Школе.

АртЕКО КАРАВАН

ЕКО СЕГМЕНТ

Ученици Прве београдске гимназије припремили су еко радионицу у којој ће учествовати и гости из Гимназије „Душан Васиљев“ из Кикинде.

Еко радионица „Унапредимо животну средину смањењем отпада од хране“

Београд се тренутно налази у врху европских градова по количини генерисаног отпада од хране према UNEP (Глобални индекс отпада од хране).

Центар за унапређење животне средине објавио је анализу истраживања о директном мерењу и морфолошком саставу отпада од хране из домаћинства у Београду. Домаћинства у Београду око 166.000 тона отпада од хране годишње, односно око 108 кг по глави становника.

Шта је отпад од хране?

1. Сва храна која је произведена, али није и поједена;
2. Нејестиви делови хране који настају у процесима припреме obroka;
3. Храна која се поквари у фрижидеру (јер није поједена на време);
4. Храна које сте сипали превише у тањир (и бацили остатке које нисте појели).

Последице бацања хране

Комплексне су и утичу на више области наших живота: на животну средину, друштво, привреду.

Бацање хране има директан утицај на убрзавање климатских промена, прекомерну употребу водних ресурса и земљишта, губитак природне разноврсности и стварање непотребног отпада.

Шта можемо да урадимо?

Превенција стварања отпада је најбољи начин како бисмо избегли последице.

Кроз едукацију можемо научити како да смањимо отпад од хране у домаћинствима, јер малим променама навика, можемо знатно променити начин на који се односимо према храни, а тако утичемо на смањење друштвених и еколошких последица бацања хране и смањујемо трошкове при куповини хране.

Бацање хране у домаћинству је проблем на који можемо да утичемо, свако од нас појединачно. Нису потребне никакве припреме, специјалне технике, улагања. Потребно је само мало воље, креативности и планирања и заједно с другим људима широм света и ми можемо да смањујемо количину бачене хране, али и да утичемо на своје укућане и пријатеље!

проф. биологије Снежана Перовић

ЛИКОВНЕ СЕКЦИЈЕ

Ликовне радионице на Арт Еко каравану подразумевају различите видове самосталног ликовног изражавања. Увек се трудимо да пронађемо теме које буде машту, креативност и

слободу изражавања. Пре две године у Кикинди ученици су радили календар на коме су приказали различите врсте сова. Обишли су Музеј керамике Тегга.

Ове године припремамо две ликовне радионице. „Боја музике“ ће се реализовати у кабинету ликовне културе и холу школе и односи се на повезивање спектра боја са музичком лествицом, као и на психолошке утицаје тонова, боја и контраста. Друга радионица ће бити у Београдском Зоолошком врту. Цртаћемо животиње, птице и природу. Обићи ћемо и Народни музеј у Београду.

Радови са радионица ће бити изложени у холу школе, а имаћемо и изложбу „на даљину“.

проф. ликовног Марина Чудов

МУЗИЧКЕ СЕКЦИЈЕ

Ученици наше школе приредиће кратки концерт добродошлице и тог истог дана у периоду 17-19 часова одржаваће се тонске пробе, након чега следи заједнички концерт бендова. Наступиће два бенда из Гимназије „Душан Васиљев“ и четири бенда из наше школе. У суботу 30. маја у 19.30 наши гости одлазе у Позориште на Теразијама да гледају представу „Флеш денс“.

проф. музичког Снежана Филиповић

фотографије догађаја

ОД ЈЕДИНИЦЕ ДО САМОСПОЗНАЈЕ

Чашу меда још нико не попи, што је чашом жучи не загрчи; чаша жучи иште чашу меда, смијешане најлакше се пију". Наилазећи на ове стихове, док читам „Горски вијенац“ за матурски рад који сам одабрала, присетила сам се своје прве чаше жучи у Првој београдској гимназији, као и чаше меда у чијем слатком укусу још увек уживам.

Јединицу из српског језика и књижевности, једног од најважнијих предмета на друштвеном смеру, добила сам на писменом задатку, зато што сам у теми „Човек, коњ и пас у обрађеним делима“ заборавила да споменем пса.

Може се замислити колики сам бес, срамоту и огорченост осећала према целој овој школи, с обзиром на то да сам у основној увек имала најбоље оцене. Међутим, одлучила сам да не очајавам, него да се још више посветим овом предмету. Већ на крају прве године схватила сам да се то исплатило. Упознавши Дон Кихота, пружила ми се прилика да се сусретнем са

благом које се ту скрива, да се смејем и размишљам са Санчом и његовим господаром.

Створила сам свој свет маште по узору на Дон Кихотов. Његош ме је научио да је борба нужност за опстанак на овом свету, иако сам „једна сламка међу вихорове“. На крају, кроз Андрићева дела сам потпуно спознала себе. Госпођица ми је посебно прирасла за срце, зато што је њен тврдичлук одговор свету који убија меке и часне

људе, а служи и клања се тврдим и безобзирним. „Ко нема газе га; ко стече отимају“. Баш тај свет је убио њеног оца, а њој уништио детињство.

Завршавам ову причу цитатом из „Знакова поред пута“: „Знаци које остављамо иза себе неће избећи судбину свега што је људско: пролазност и заборав. Можда ће остати уопште незапажени? Можда их нико неће разумети? Па ипак, они су потребни, као што је природно и потребно да се ми људи један другом саопштавамо и откривамо. Ако нас ти кратки и нејасни знаци и не спасу од лутања и искушења, они нам могу олакшати лутања и искушења и помоћи нам бар тиме што ће нас уверити да ни у чему нисмо сами, ни први ни једини“.

Даница Цвијовић 4/2

ПОСЛЕДЊА ЛЕКЦИЈА МАТУРАНТИМА

Драги моји ученици, саговорници и саборци у борби против немишљења и нечитања, Користим ову виртуелну учионицу да вам се последњи пут обратим у овом својству. Како ово не би личило на хвалоспев и сладуњава захвалницу, ласкање, довољно је рећи да ми је била част што сам на месту наставника матерњег језика, којим говорите, мислите и пишете, била три године са најбољим одељењем у генерацији (4/4, 2021).

Ипак, задовољство је утолико веће што су наши часови изашли из оквира предмета, а наш однос (гледано бар са моје стране) базирао се на разумевању, уживању у апстрактном мишљењу и заносу стиховима и прозним редовима наше и светске књижевности. Све наставне јединице би на тим часовима постајале живо ткиво, настале од необрађеног материјала, с почетка. Временом, то је постала пракса, те ништа

мањеније ни долазило у обзир. Оживљавали бисмо пишчеве поруке, сликане пределе, клесане ликове, разумевајући на академском нивоу поруке и скривена значења... Лепо је било. И сврсисходно. Прошли смо кроз тежак период изолације и ломова душе, стасавања ума, уз неке смо редове плакали у себи, неки су нас дубоко растресли. И, ево, сад смо пред матурским испитом. Нека он буде избрушен и тачан, најбољи што од себе можете дати. Предстоји живот. У њему потписујете своја дела и недела. Нећете морати више никоме објашњавати зашто сте закаснили или нешто нисте прочитали. Нико то неће морати ни да правда. Ал неће бити лакше, напротив. Знање и самопоуздање мора бити у темељу грађевине коју градите, без њих ће се срушити. Али, исто доле, испод нивоа земље, мора стајати и неустрашивост. Она не сме бити видљива, али мора бити потпора и прва одбрана од поплава које ће претити да поплаве вашу грађевину, а

бујице дођу ненајављено и све носе пред собом. Речима Драгана Стојановића (из критике Лепота и мржња у Аникиним временима) у свету овчје сличности, они који разговарају као два мравца не могу се истини ни приближити. Немојте грицкати живот као мишеви (што би рекао Мика Антић) нити се, бивајући у мањини, урушити пред бујицом или тричавим мрављим разговорима у свету оваца и мишева. Чини се да је двоје довољно имати уз себе који разумеју шта говорите или прећутите. Трећи је већ непроцењиво богатство. Ако самокритика не пређе у самопрекор, на добром сте путу. Али без самокритике не можемо много одмаћи. Заносите се уметношћу: идите у позориште уместо на вечеру (или оба), поделите са сродном душом на калемегданској клупи Десанкине стихове, од првог хонорара купите себи слику (са посветом и датумом), поклоните за рођендан печат с презименом, вољеној особи, којим ће означити своје књиге, пустите Шопена док бришете прашину, урамите фотографије и наручите вез с омиљеним симболом изнад радног стола. Много ћете тиме освежити срце вашег здања, изнутра. А споља? Нек одише једноставношћу и складом, фасадом која неће на себе привући пажњу себе ради, већ више знатижеље ради, нестрпљиво чекајући да се прикаже изнутра. А онда, када сте већ тако све утемељили, можете пустити било кога да уђе. Изаћи ће онај коме ту није место.

проф. српског Данијела Вујетић

СРЦЕ У РУКАМА ШЕПРТЉАВЕ ГОСПЕ

Играли се одрасли људи као да су деца. Насред пута, покрај кућа у ливадама, изгубљени у некој другој димензији и времену, а опет, баш сада. У круг су стали сасвим спонтано када је неко од њих рекао: „Хајде да се играмо!“. Да ли су сви овај предлог прихватили јер су хтели поново бити деца, или ипак зато што су скроз заборавили да су икада били млади? То ми никада нећемо ни знати. Али видех их како од среће сви ускликују и за добацавање се тада спремише. Извади тада господин иницијатор из предњег џепа на панталонама, уместо лопте: срце! Срце до тада куцало је мирно и неприметно, а како игра отпоче, оно све брже и брже куцаше. Клизило је срце са својом душом из свачијих руку, трзало се и трзало, али да побегне никако није могло. Прошло је времена, ако срце питате – прошло је превише, али ником другом није било доста. А онда, изненада, срце доспе у руке једне крајње шепртљаве госпе. Исклизну јој неочекивано сасвим, па одлете срце, у небо одлете! Високо горе окретало се и окретало, а затим паде фамозно, тресну јако и отиде у страну, отиде срце у слободу. У неверици зурили су људи, за дела било је касно. Побегло је срце, а да није ни рекло „Збогом“. Жалост се као куга проширила међу госпођама и господом, а тада мирно рече господин иницијатор: „Та не брините ништа, кумим вас Богом!“, и извади из џепа друго једно, срце ново.

Андреа Томић 3/6

РЕЧИ

Можете ли замислити већи и трајнији дар од речи? Тешко, готово немогуће. Не постоје без знања ил снажног подстицаја, самим тим у себи их поседују. Могу посећи, не треба вам сабља. Могу ујести јаче од зуба. Могу прогласити човека златоустим, као Меша Селимовић Милана Богдановића (и натерати вољеног пријатеља да подноси разне околности негујући друштво златоустог, из Сјећања). Могу завести својом снагом недостижне, који више не реагују на телесну лепоту јер су њу могли купити. Могу певати. Могу отворити гвоздена врата. А како до њих? Крију се у књигама, души која гори и самопоуздању. (Дакле, знамо где их можемо наћи, шта им је извор и без чега не могу.) Али их непрестано морамо клесати чеховљевским длетом – оне никада нису довољно унозначне ни тачне, могу бити боље, могу бити снажније. Оне праве не трпе лоше друштво нити их треба китити накитом без вредности. Ако су неукротиве или могу убити – воде нас Миљковићу, ако су нежне – могу нас миловати као Змајеви славуји. Било да су искра ватре или латица ђула, без њих нема тековине.

проф. Данијела
Вујетић

СВАКОДНЕВИЦА ЈЕДНЕ ВЕЛИКЕ ПОРОДИЦЕ

Породица – небиран скуп људи, сасвим случајно, судбински уклопљен. Породица је највећи извор радости, разлог што се будимо сваког јутра и лежемо са осмехом на лицу. Породица је наша највећа подршка. Још од детињства, идеалну породицу замишљамо као четворочлану.

– Нас је четворо.

– Значи, имаш једног брата или сестру?

– Не, не. Четворо деце.

Могућност да се избегну овакви разговори је веома мала, али смо сви већ навикли и изненађење које наша шесточлана породица изазива више није необично. Овако тече један обичан дан у шесточланој породици.

Мама

Јутрос док сам, већ ужурбано, спремала доручак, посматрала сам остале успаване укућане како полако прикупљају енергију за нови радни дан. Срце ми је испунило њихов жамор, сетивши се како сам се увек дивила великим породицама. То су куће пуне радости, љубави и хумора. Велики проблем, као и велика предност у таквим породицама јесу осетљивост и брига за сваког члана. Увек је неко ту да се нађе и помогне. Деца ће осетити то тек касније, кад буду одрасли... О боже, види колико је сати! Децо, пожурите! Закаснићемо!

Дамјан

Овако сваког јутра. Никада нисмо закаснили. Једино када нас тата вози. Увек добијем најмање пет команди од маме, као да сам у војсци: „Дамјане, да ли си спаковао књиге? Јеси ли понео телефон? Обуци јакну!“. Чим смо сели у ауто, најгоре питање је уследило: „Да ли си понео кишобран?“

Никада не понесем кишобран. Мама, забринута јер ћу покиснути на путу од школе до куће, пошаље моју старију сестру по кишобран. Да сам јединац, морао бих сам да одем по њега.

Ања

Већ навикнута на овакве ситуације, трчећим корацима пењем се уз степенице, узимам Дамјанов кишобран и враћам се у ауто. Миа, моја старија сестра, увелико испитује Јану и Дамјана физику, њима нов и непознат предмет. Јуче поподне све нас је окупила дискусија о основним физичким појмовима. Међусобно испитивање и помагање постало нам је свакодневни обичај. Долазак у школу и школски часови прошли су ми у даху. Након напорног дана крећем кући, где ме чекају широм отворена врата.

Боба

Док деца полако пристижу, са знатижељом ишчекујем да чујем нове школске доживљаје. Радим овде већ више од десет година, па сам постала део ове породице. Скоро сваког дана долазим да обавим кућне послове и скувам ручак. Вишечланим породицама увек је потребна помоћ како би се одржавао ред у кући. За све ове године, схватила сам колико је лепо када кућа никада није празна.

Свакодневне децје расправе су неизбежне, а поготово за столом, где се макар једном дневно чује: „То је моје место. Устани!“.

Миа

Компјутери, слушалице, таблети, телефони... Откако је почела онлајн настава, тешко је организовати се. Поред онлајн часова, имамо и ваннаставне активности које треба ускладити с нашим распоредом. Осим што смо ми деца онлајн, наш тата ради од куће. Кључ добре организације је договор између нас. Важно је да поштујемо свачије радно време и посвећеност раду.

Тата

Слушајући онлајн часове моје деце, схватио сам који је уједно највећи дар и проблем наше породице. Много нас је. Сваки дан, сваки час, испуњен је обавезама. Гледам своју децу над екранима по цео дан, па се на тренутак збуним и помислим да су запослени у мојој фирми, а не само деца која би требало да проводе најлепше дане у школским клупама. Дивим им се како су се брзо прилагодили новом начину школовања.

Јана

Чим сам стигла из школе, ручала и завршила са додатним онлајн часовима, мама је дошла са посла. Поподневне сате проводим спремајући се за сутрашњи дан. Око седам сати, следи свима нама добро познат позив на вечеру, мој омиљени део дана. Данас се нисмо сви сложили шта хоћемо за вечеру, па ја испаштам, јер су се Миа, Ања и Дамјан договорили да желе проју. Око трпезаријског стола атмосфера је јуче уоводоба била напета због мог првог теста из физике. Сада, сасвим супротно, лепше теме обузимају наше мисли. Присетили смо се нашег последњег путовања када смо обилазили татин родни крај...

**сестре Миа Милић 4/2 и
Ања Милић 3/2**

УМЕТНИЧКИ
ПРЕДЛОЗИ

Наше уметнице, професорке Снежана Филиповић и Марина Чудов, предлажу уживање у културним садржајима, у зависности од прилике и доба дана, године:

За добро јутро: Едвард Григ: свита „Пер Гинт“ и „Јутро“;

Антистрес: Томасо Албинони: „Адађо“ (adagio);

За цогирање: Жак Офенбах: „Кан-кан“, „Орфеј у подземљу“;

За опуштење: Клод Дебиси: 1. и 2. Арабеска;

У позадини, док ћаскамо: Франц Лист: „Љубавни сан“;

Уз учење: Моцарт: „Мала ноћна музика“;

За шетњу или аутобус, пролећни предлог: Вивалди: „Годишња доба“;

Предлог поподневне шетње : Изложба Миће Поповића, галерија „Сањај“ у Доситејевој улици;

Препорука за филм пред спавање: „Жудња за животом“ (Ван Гог);

Један роман за недељно поподне: Хавијер Сијера „Тајна вечера“;

Боје гардеробе овог месеца: изведене.

ОСМИ МАРТ И ФЕМИНИЗАМ

Историја

Као датум и празник, Међународни дан жена представља обележје вишевековне борбе женског пола за једнакост права. Без обзира на њихове жеље и амбиције, животи су им били сведени на одгајање деце, бригу о мужевима и домаћинству. Нису припадале себи, већ се власништво жене, попут ма какве некретнине, преносило са њеног оца на мужа. Нису имале право гласа, нису могле да зарађују и осамостале се, а у породичном оквиру њихово право слободног говора и мишљења уско су ограничавали њихови супружници. Феминистички покрет се храбро изборио за привидну једнакост права, али чак и након што су ови проблеми наизглед решени, искочило је прегршт скривених и нових, друштвених норми, који и даље дискриминишу жене. Неједнакост плата и сексизам на радном месту и у образовним установама само су неки од проблема модерне жене. То су проблеми за које многи мисле да су одавно искорењени, а неки су несвесни њиховог постојања.

О феминизму данашњице питали смо оне који се тиме свакодневно баве – неформални феминистички колектив Женска солидарност, који стреми едукацији и скретању пажње на системске проблеме са којима се жене сусрећу. Поводом ове теме, њихово виђење је:

„Чињеница је да смо, у историјском смислу посматрано, практично тек јуче избориле бирачко право, право на образовање и право на рад, као и изградиле просторе где можемо да побегнемо од насиља. Тек смо почеле да исписујемо женску историју. Феминистички покрет је данас потребан да би се искоренили породично насиље, селективни абортуси женских фетуса, гинеколошко-акушерско насиље, инцест, дечји бракови, сексуално узнемиравање на радном месту, дискриминација трудница и породиља на радном месту, силовање као оруђе контроле, поготово тзв. корективна силовања лезбејки, широко распрострањена

сексуална објективизација жена у популарној култури, трговина женама која се манифестује кроз сексуално ропство, проституцију и порнографију, сакаћење женских гениталија, итд. Међународни дан жена и данас доприноси борби за женска права тако што нас подсећа на значај женске солидарности и уличног окупљања за нашу борбу. Постићи ћемо равноправност тек онда када институције препознају да смо и људи, али и жене, сличне мушкарцима, али и значајно различите на основу тога што смо пол који рађа, и да смо, упркос избореним правима, и даље под високим ризиком од мушког насиља.“

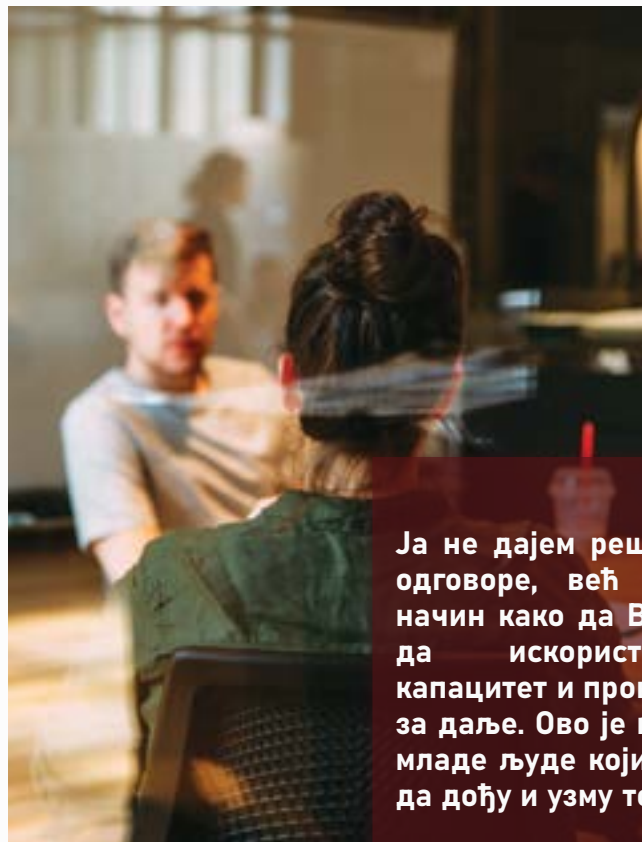
Да ли се данас када размишљамо о Осмом марту присетимо историје жртвовања жена и феминистичких покрета, или се најпре сетимо свих жена које нама значе и којима желимо да посветимо пажњу на тај дан?

Уколико заборавимо историју и муке са којима су се жене вековима суочавале и још увек се суочавају, наши поклони, пажња и љубави такође губе смисао.

Купујемо цвеће, изјављујемо захвалност и поштовање, али већ следећег дана настављамо да подржавамо патријархалне норме и друштвене праксе које нормализују насиље сваке врсте над женама и промовишу мизогине идеале. Дан губи свој смисао и борба свих жена пре нас постаје узалудна. Уколико осећамо потребу да искажемо захвалност и купимо поклоне, то можемо чинити током целе године, а не само на овај дан. Предлажемо да се уместо форсираних гестова посветимо едукацији и упутимо у теме поменуте у одговору колектива Женска солидарност, а које промовишу и многе друге феминистичке организације, и схватимо да борба жена није завршена проглашењем празника, купљеним цветом или чоколадом.

РАЗГОВОР СА ПСИХОЛОГОМ

Са школским психологом, Бранком Достанић, разговарали смо о проблемима са којима се млади сусрећу, њиховим разлозима и начинима на који се могу превазићи.

Ја не дајем решење, готове одговоре, већ проналазим начин како да Вас подржим да искористите свој капацитет и пронађете снагу за даље. Ово је позив за све младе људе којима то треба да дођу и узму то за себе.

Због чега ученици највише имају проблема са учењем?

Учење је део вашег живота, примарни и нимало лак „посао“ који треба да обавите. Често се покаже да је проблем са учењем само индикатор да постоји неки други проблем, мада млади то најчешће не виде тако и углавном се фокусирају на тренутну ситуацију – не могу да се концентришу, немају воље или им је тешко да уче. Ја уводим контекст у садашњи догађај, јер он није изолован и увек има везе са широм

сликом – одређене промене у животу, конфликти, емоционални проблеми, породичне трзавице или просто несналажење у школи. Ја у ствари препознајем шта се дешава, препознајем шири проблем. Покушавам да вам приближим то да смо ми људска бића, нисмо машине, аутомати којима треба заменити део и убацити други. Оно што вам се дешава има значај у вашем животу и превазилазећи тај проблем, стичете нову компетентност – боље познајете себе, прихватајући себе постајете зрелије личности.

Проблем учења је такође везан за смисао. Да бисмо нешто радили, потребно је да то има везе са нама јер на основу те повезаности ми постављамо циљеве чијем испуњењу тежимо; циљеве чије нас испуњење задовољава. Када то није лични циљ, него нам је наметнут, налазимо се у раскораку. Потребно је да ми будемо део тог процеса. У учењу се крије много тога. На основу мог искуства проблеми са учењем најређе настају због незнања како да се квалитетно учи, како да се организује време. Најчешће су у вези са мотивацијом, која је психолошки проблем.

Због чега ученици најчешће траже помоћ? Да ли им је проблем да траже помоћ?

Млади долазе из најразличитијих разлога – да им помогнем да изабера будућу професију (професионална оријентација), да унапреде нека знања из психологије, да направе пројекат на тему која их занима. Емоционални проблеми и свакодневне потешкоће су само део онога због чега млади долазе код мене. Позивам Вас да слободно потражите разговор са мном, психологом, јер искуство разговора са одраслом особом о нечему што Вам је битно може бити драгоцено. Вршњаци могу да Вас разумеју, али не могу да Вам помогну да направите нови корак, да искорачите из проблема у коме сте. Родитељи су исувише емотивно укључени и брину...

ДА ЛИ ВРЕМЕ ЛЕЧИ СВЕ?

Ја не верујем да „време лечи све“ и да је само због протока времена неке постало боље. У том времену оно што може да помогне јесте да се проблем другачије сагледа, да се другачије разуме.

Како изгледа пут некога ко Вам се обрати за помоћ?

Кораци су веома различити – неке је довољан један разговор, а неке више њих, у зависности од потреба са којима долазе. Увек трагамо за потребама које стоје иза манифестованог проблема. Оно чиме се ја највише бавим јесте да оно што неко доживљава као лични проблем ставимо у контекст и да кроз разговор проналасмо са чиме је то у вези, који су разлози да неко има потешкоће које има. Често је у питању недостатак сазнања о томе да су нека осећања природна последица околности у којима живимо. Важно је да ученици знају да је у таквим ситуацијама њихова реакција природна, да је у реду да се осећају онако како се осећају. Најчешћи проблем и јесу осећања и њихово неприхватање.

Који бисте савет дали матурантима који имају трему и страх због предстојећих пријемних испита?

Ја бих њих или Вас подсетила да је то нешто са чиме сте се већ сусрели. Трема је природна реакција свих нас када смо у неизвесној ситуацији. То што осећате је сасвим у реду. Важно је да се јако добро припремите, да научите најбоље што можете, јер то смањује анксиозност од неизвесности, да се сетите шта вас је подржало приликом пријемног за гимназију, шта вам је значило (неке је значила шетња, неке разговор...). Битно је

да млади помогну једни другима у смислу да се проверавају, преслишавају, вежбају, тако да што више те анксиозности елиминишу, разводне и наравно, да верујете у себе. Припада вам да положите пријемни, да успете у животу јер сте се много спремали за то.

Имате ли неки савет како да ученици боље памте?

Део памћења је везан за то како неко учи. Учење је пре свега размишљање, прављење структуре информација. То значи одвајање битног од небитног и изградња структура у којима постоји хијерархија међу информацијама, од појединачних ка општим. Када нешто памтите, треба да правите систем знања јер ће тако знање бити трајније. Ово је време када смо преплављени информацијама, а преплављеност тражи високу селекцију и повезаност. Треба да правите мапе ума/шеме, на основу којих ћете моћи да повежете нова знања са оним знањима које већ имате. Мој савет није у вези са мноштвом техника којима можете боље да запамтите, већ да мудро памтите, на тај начин знање је трајније и боље организовано. Што се тиче техника – има их мноштво, могу се наћи свуда на интернету.

Шта бисте нам поручили на крају?

Оно што видим као велики проблем ваше младости, чега није било у време када сам ја одрасла, јесте притисак да се буде савршен. То може оставити последице на ментално здравље.

Ја вама желим да не одустајете од себе, да не заборавите да свако од вас има своју вредност и да је та вредност нешто што нам је свима дато, што је унутрашње природе.

Немојте се поводити за успехом који је осмишљен споља, а нема везе са вама самима, где се од вас очекује да нешто урадите, и ако то испуните, бићете вољени и признати. Не иде то тако. Оно што ту недостаје јесте спона са самим собом. Оно што радите треба да вама буде важно.

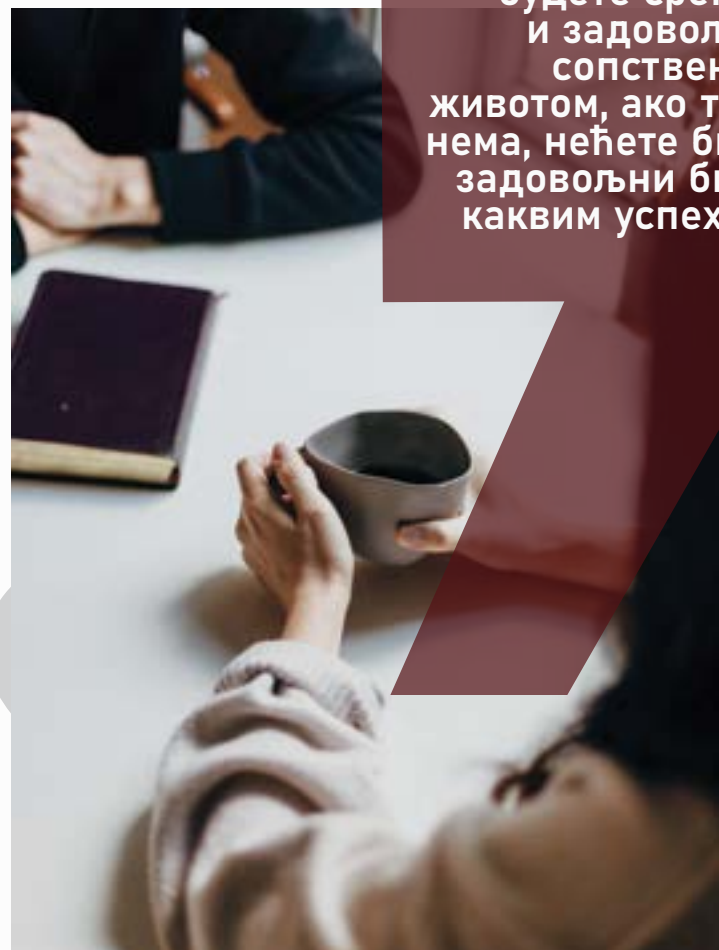
Наставак интервјуа са школским психологом

ПОРУКА ЗА КРАЈ

Важно је да се питате: Ко сам ја? Шта је мени важно, шта ја желим? (то не мора нико да зна, напишите то на парче папира и никада не заборавите, не одустајте од тога, не занемарујте – а ако тренутно то не можете да остварите, истражите шта је оно што можете).

Даље, **разговор** је јако важан, а као да је потцењен. Разговор нам даје прилику да изразимо себе, да се повежемо, да се разумемо, а то су најосновније људске потребе. Кроз разговор постојимо као људи. Ја бих вам пожелела много разговора, не само оних лаганих и површних, већ оних у којима осећате да разумете друге и да други вас разумеју.

Емоције су увек биле потцењене, али данас још више због неразумевања и покушаја да се елиминишу. Присутна је стална потреба да их потиснемо. У реду је када смо срећни и радосни, од тога нико не бежи, али ако осећамо тугу, бес, стрепњу, очај – то бисмо да елиминешемо. Емоције нас чине рањивима, подложнима туђем утицају, о емоцијама се не прича. Као да један веома важан део нас не треба да постоји, а ако тог дела нема – нема ни нас. Није добро да занемаримо тај део себе, добро је да га пригрлимо. Када нема емоција, ми смо празне љустуре, отуђени смо, ни до чега нам није стало, немамо везу са собом, ни са другима.

Добро је да
будете срећни
и задовољни
сопственим
животом, ако тога
нема, нећете бити
задовољни било
каквим успехом.

Катарина Урлић 4/3

Некада је проблем што не знамо да изађемо на крај са њима. Проблем настаје када потребе, које су повезане са нашим емоцијама, тренутно није могуће реализовати. Тада треба да схватимо и научимо како да преживимо и изађемо из тог искуства јачи и са новим знањима. И ја и даље учим како да живим овај живот.

Ви имате привилегију да комуницирате са целим светом, то је богатство које старијим генерацијама није било доступно. Искористите то паметно. **Немојте да вам реалан живот буде сиромашнији од виртуелног.** Треба да имате границе, свест о томе шта је стварно, а шта не, ко вам је прави пријатељ, а кога познајете само преко мрежа. **Негујте блискост и повезаност у реалном животу – све оно што је део наше природе – да бисте живели испуњен и срећан живот.**

Милица Бабић 3/4

МЕНТАЛНО ЗДРАВЉЕ

Значај менталног здравља је тема о којој се данас све чешће говори, поготово откако је почела пандемија. Посебно је важна у доба адолесценције, када се сусрећемо са различитим ситуацијама, новинама и променама у животу и када смо на њих најосетљивији, јер се изграђујемо и проналазимо као личности. Ментални поремећаји, као што су анксиозност и депресија, данас се испољавају код једне од пет младих особа, а од почетка пандемије се њихова учесталост удвостручила.

Ментално здравље младих је нарочито тешко очувати током школске године, услед притисака који долазе са разних страна – како од професора и родитеља, тако и од нас самих. У жељи да постигнемо одређене успехе у школи, а да не занемаримо ни дружење, спавање, хобије и остале активности, често унемо да запоставимо сами себе и мале ствари које нас чине срећнима. Заборављамо да уживамо, застанемо и одморимо се. Осетимо се лоше ако кренемо да радимо нешто што волимо, а знамо да имамо нешто да учимо за сутра. У таквим тренуцима можемо изгубити мотивацију и вољу за учењем, поготово уколико неке ствари одуговлачимо и онда нам се створи много обавеза у веома кратком року.

Промене у реализацији наставе које су настале као последица пандемије веома лоше утичу на ученике. Баш у тренутку када се навикнемо на један модел, будемо пребачени на други, а од нас се очекује да се одмах фокусирамо и наставимо са радом, па ни немамо времена да се прилагодимо. Онлајн настава већини тешко пада и изазива непријатност јер смо свесни да то није природно и није онако како би требало да буде, а притом цео дан проведемо испред рачунара. У школама, а и шире, требало би не само говорити о важности менталног

здравља и бризи о себи, већ би требало пружити конкретну подршку ученицима кроз разумевање и разговоре, како са психологом, тако и са професорима.

Ментално здравље је променљиво. Не можемо увек да се осећамо одлично и будемо отпорни на све околности, али уз труд и нове навике можемо да га одржавамо на високом нивоу. Тако ћемо учинити да се осећамо лепше сами са собом, као и са другима, и искористимо ово време на најбољи могући начин. Ипак, чињеница је да сами о себи морамо бринути јер нико други неће ако то ни ми не радимо.

Ако се осећамо лоше, веома је важно да прихватимо такво стање и признамо то себи, а и обавезно испричамо неке од поверења шта нас мучи јер ће нам тако бити много лакше, а можда чујемо добар савет од те особе и лакше пребродимо такве периоде. Увек постоји неко ко ће желети да нас саслуша и ко ће желети да нам помогне. Отворено причање о осећањима је веома корисно и треба да буде у потпуности нормално и распрострањено, без устручавања. Јако добар начин да потпуно искажемо своје мисли, колико год пута и кад год, а да будемо у потпуности искрени, јесте писањем дневника. Многи људи, и старији и млађи, то раде и то је најнормалнија ствар која нам помаже да испразнимо своје мисли, а и да их се присетимо ако то будемо читали за неколико година. Такође, организација је вештина која се вежба, као и свака, а изузетно је важно да се организујемо тако да имамо времена за себе и ствари које волимо, а стигнемо да радимо и остале ствари које желимо, што је и те како могуће и пожељно. **У реду је, и боље, да некада и пустимо себе да добијемо неку лошу оцену ако ће нас то натерати да се одморимо и посветимо себи то време, како бисмо у наредном периоду имали много боље резултате.**

са проф. Чедом Шкорићем

ФИЗИКА И

За шта сте најпре развили интересовања: музику или физику?

У тренутку кад сам добио физику као предмет, већ сам завршавао нижу музичку школу, тако да је одговор – музика.

Када сте почели да свирате?

У другом разреду основне школе су ме родитељи на наговор учитељице уписали у Музичку школу „Коста Манојловић” на одсек за клавир (и дан-данас сам јој јако захвалан на томе).

Како се родила љубав према физици?

За то је без дилеме заслужан професор Игор Димитријевић, који ми је предавао физику у основној школи. На сваки час је доносио експерименте које је сам правио, уживао је у свом послу и љубав према физици је пренео на многе генерације. Он је и разлог што сам одабрао баш ову професију.

Постоји ли нека повезаност између гитаре и физике, и како је објашњавате?

Поред очигледне везе која се огледа у акустици (област физике која се бави звуком), занимљиво је да велики број студената који студира физику свира неки музички инструмент. Можда је објашњење у томе што су физичари углавном врло свестрани, а инструмент који се најлакше транспортује у паркове и на прославе Првог маја је свакако гитара.

Да ли сте и у студентским данима били члан бенда?

На распусту између средње школе и факултета купио сам своју прву гитару и почео да свирам у бенду „Градске цуре”, који постоји и дан-данас. Бенд се у почетку бавио обрадама

рок и поп музике, а касније је кренуо и са ауторским радом.

Како сте уклопили студирање и обавезе с бендом и колико (ни)је било тешко?

Имао сам ту срећу да сам ишао у Математичку гимназију па је тамо стечено предзнање умногоме олакшало студирање, а самим тим се нашло време и за музицирање и остале чари студентског живота.

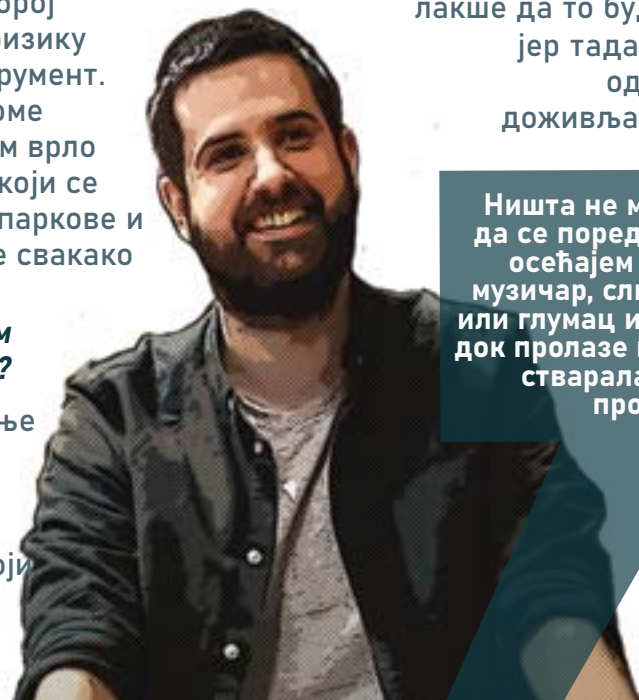
Шта бисте поручили ученицима који би желели да се баве музиком, али су обесхрабрани коментарима који ту професију унижавају и притисцима околине која сугерише на опредељење за друге професије?

Не кажем да нећете уживати на другом послу, али уколико је то ваша пасија, никада немојте да је напуштате. Не слажем се да је тешко бавити се музиком, само треба да створите свој јединствени израз и публика ће то препознати. Проблем је што је музичко образовање код нас углавном усмерено на репродукцију дела класичне и џез музике, што не развија креативност. Бављење музиком је и ствар карактера, некада је и лакше да то буде главна споредна ствар јер тада финансијски не зависите од музике и самим тим је не доживљавате као посао, већ је она чисто уживање.

Ништа не може да се пореди са осећајем који музичар, сликар или глумац имају док пролазе кроз стваралачки процес.

Да ли сте и сами подлегли таквим притисцима?

Имао сам ту срећу да сам подједнако волео и физику и музику, а у том тренутку није постојала школа за рок и метал музику, па је одлука била лака.

са проф. Немањом Каначким

МЕТАФИЗИКА

За шта сте најпре развили интересовање, за музику или филозофију?

За музику, зато што сам, док сам похађао основну школу, ишао паралелно и у основну музичку школу. Затим сам паралелно уписао и средњу музичку школу и Прву београдску гимназију, у којој сада радим.

Како сте уписали музичку школу, да ли Вас је неко усмеравао?

Моји родитељи су ми оставили слободу. У то време није било много школа у којој гитара може да се учи. Прво сам уписао неки народни универзитет браће Стаменковић, то није баш ни школа, више је курс, где би професор одслушао шта сам ја то научио... Ја сам био незадовољан, желео сам више. После сам уписао школу и наставио неким својим путем, имао неколико састава у којима сам свирао. То су „Дуо скица” са Николом Стакићем, „Дуо Пецовић – Каначки” (са којим сам издао ЦД) и дуо са Марком Миловановићем.

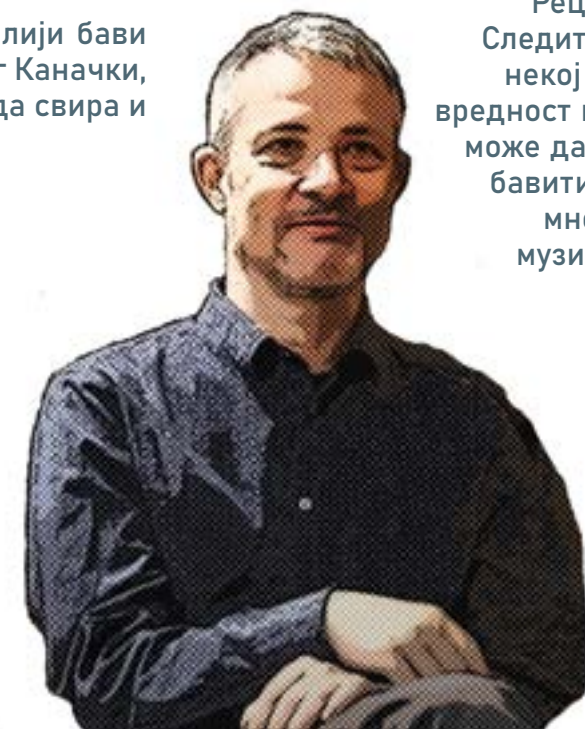
Јесте ли таленат за музику наследили од некога?

Једини који се у широј фамилији бави музиком је мој стриц, Миодраг Каначки, који је био бубњар, а знао је да свира и гитару.

Када се родила љубав према филозофији?

У гимназији, захваљујући сјајној професорки Снежани Суши. Мислим да доста зависи од професора, не само за филозофију, него за све предмете.

Да ли постоји нека повезаност између гитаре и филозофије?

Естетика се као филозофска дисциплина бави појмом лепог у уметности, тако да јесу повезани. Питагора се бавио први и музикотерапијом и увидео да музика утиче на душу и да није свеједно коју музику слушамо. Према Платону би неке музичке скале биле забрањене јер распирују негативна осећања. Многи филозофи сматрали су да нас музика повезује са космосом.

Да ли сте у студентским данима били члан бенда и како сте уклопили студирање са музиком?

Ја сам заправо хтео да студирам гитару у Загребу. Али тих деведесетих година био је грађански рат између Србије и Хрватске тако да је било ризично ићи. Пошто ми је пропао тај план, уписао сам филозофију и за време студија нисам се бавио музиком.

Почео сам нешто пред крај студија, захваљујући једном колеги који је свирао.

Шта бисте поручили ученицима који би желели да се баве музиком, али су обесхрабрани коментарима који ту професију унижавају?

Рецепт за успешан живот је: Следите своју страст. Живимо у некој ери где се пренаглашује вредност новца – ако та музика не може да се наплати, није вредно бавити се њоме. Није потребно много да би се човек бавио музиком, потребно је само да има инструмент и вољу. Не мора да се уновчи, не мора сваком да се допадне, најбитније је да уметник сам ужива и онда ће то пренети на публику.

ВЕЗА МУЗИКЕ И ШАХА?

Немања: И једно и друго су егзактне ствари. Постоје студије које кажу да бављење музиком и шахом продужава живот јер подстиче развој неурона, можданих ћелија, док аутоматски послови убијају неуроне. Тако да је бављење музиком, математиком, филозофијом добро по наше ментално здравље. Бавите се музиком и шахом!

Откуд љубав према шаху и када се родила?

Немања: То је занимљива прича! Један породични пријатељ ме је научио основама у шаху, али сам га заволео много касније, на факултету. Неком приликом шетајући се по Дорћолу, чуо сам звуке гитаре. У жељи да сазнам откуд ти звуци потичу, наишао сам на кућу и видео сам да пише „Шах клуб Дорћол“. Ушао сам у ту кућу и видео људе како играју шах са сатом, то је врло популарно, јер партија траје краће, оба противника имају по пет минута и неко некога мора да матира. Један од њих ме је питао: „Мали јел ти играш шах?“, а ја мислећи да знам нешто о шаху рекох: „Играм!“ и човек ме је разбио 9:1 (мислим да ме је ту једну партију пустио). Тада сам почео да купујем шаховске књиге, а купили смо и први компјутер и набавио сам неки шаховски програм. Почео сам после предавања да често одлазим тамо.

*Видео емисија
Француском улицом
– интервју професора
Чеде Шкорића и Немање
Каначког*

Катарина Урлић 4/3

Колико су ученици заинтересовани да се баве шахом? Јесте ли наишли на достојног противника?

Немања: У свакој генерацији буде по неколико врло талентованих ђака. Могу да споменем три врло талентована ђака у овој генерацији: Милица 3/5, Растко 3/4, као и Ана 3/6, са којима радо одиграм по коју партију пред крај часа и на одморима.

У чему више уживате, у раду у школи или у бенду?

Немања: Подједнако, али на другачије начине. Школа ме донекле ограничава јер је програм задат, а у музици сам некако слободан.

Чедо: Најтеже питање за крај. Заиста уживам у оба, али ако бих морао да бирам, у последњих годину дана радим са бендом „Johnny be good“ и то ми причињава највеће задовољство.

Коју бисте књигу препоручили ученицима који желе да науче да свирају гитару, с обзиром на то да сте пре неколико година промовисали једну књигу кроз школу?

Немања: Ја бих увек препоручио књигу кроз коју сам ја научио да свирам, то је „Шајнова школа гитаре“. То је једна књига и две касете, сваки час почиње неком пословицом која нас храбри да наставимо да се бавимо музиком.

Како реагују колеге и ученици на Ваш таленат?

Немања: Увек се сви обрадују. То је баш право освежење за школу у којој смо сви оптерећени, како ђаци тако и професори, музика има релаксирајући утицај. Свима прија.

Чедо: И колеге и ученици Прве београдске гимназије су више него талентовани тако да то није ништа специфично. Неретко се деси да са колегом Немањом Каначким засвирам на школским прославама, а онда се певању придруже и ученици и професори.

Сама дела Иве Андрића, па и прича о њима, довољна су да направе доживљај и пробуде емоцију у човеку, али када је наратор неко као Тихомир Станић – све постаје посебно. Лако је прочитати један роман, али није тако лако осетити све што он преноси. Глумац Тихомир Станић је успео не само све то да пренесе, него и да нас натера да на роман гледамо потпуно другим очима. Очима једног Вишеграђанина који гледа у ћуприју.

Никола Милановић 3/1, поводом гостовања Тихомира Станића и 130 година од рођења Иве Андрића

КЊИЖЕВНО ПОДНЕ СА МИЛОВАНОМ ВИТЕЗОВИЋЕМ

Пре скоро четири године нас је посетио господин Витезовић, велики домаћи писац чије фразе и фазони богате мисао сваког гимназијалца, у чијим је мукама овај писац тражио инспирацију, истину и суштину. Господин Витезовић нам је, ушетавши то поподне у нашу школу, отелотворио боемски дух неког другог, лепшег и безбрижнијег времена. Упознати њега значило је упознати истинску младост, непролазну и уметношћу за

будуће генерације заувек сачувану.

Његове приче су, као и његови романи, неким вратили радост својих школских дана, смицалица и првих љубави, а друге подсетили на професора Косту Вујића, Даницу, Филозофа и остале ликове. Иако нас је недавно напустио, несумњиво ће његове речи, као оличење довитљивости, проицљивости и осећајности, наставити да одјекују кроз генерације и да красе насловну страну нашег часописа.

Теа Цветковић 4/2

видео запис
гостовања
Тихомира
Станића

210 ГОДИНА ОД РОЂЕЊА ЧАРЛСА ДИКЕНСА

Тара Станковић 4/1

Имај срце које никада неће постати тврдо, темперамент који се никада неће уморити и додир који никада неће повредити" речи су Чарлса Дикенса, чија се 210-годишњица рођења обележава у овој години – како у Великој Британији тако и широм света.

Чарлс Џон Хафем Дикенс је рођен 7. фебруара 1812. у сиромашној породици. Као дванаестогодишњак, за време дужничког затвора свог оца, био је принуђен да ради у фабрици у којој је лепио етикете на флаше. Након неког времена враћа се школовању, али 1827. на наговор породице одлази да ради као помоћник у адвокатској канцеларији. Годину дана касније одлучује да се бави новинарством и постаје новинар „Месечног магазина“. Под псеудонимом Боз 1833. године пише ауторске чланке које објављује у књизи „Лондонске скице“. Исте године излази и „Пиквиков клуб“, а затим следе дела: „Оливер Твист“, „Николас Никлби“, „Мартин Чазлвит“, „Дејвид Коферфилд“, „Велика очекивања“, „Прича два града“...

Дикенс се сматра оснивачем социјалног романа, а међу хроничарима енглеске књижевности – додељено му је почасно место приповедача вијекторјанског времена. Он је човек чији је глас против друштвених неправди имао огроман утицај не само на књижевност већ и на друге области јавног живота – од политике, преко права, филма па све до медицине. Пером се борио против социјалних неправди, сликајући људе са дна друштвене лествице и усмеравајући поглед на обесправљене и сиромашне тадашњег Лондона.

Након што је постао славан, Дикенс је помогао у популаризацији израза *црвена трака*, којим се описује бирократија са позиције моћи у односу према обесправљенима. Преминуо је у 58. години живота.

У СВЕТУ ФИЛМА

Једна од најпознатијих серија ХБО канала „Западни свет“ настала је захваљујући причама Чарлса Дикенса објављеним током 1837. и 1838. године у виду расправе о разним идејама у будућности. У оквиру теме извесни господин Чопернос износи предлог о изградњи тематског парка насељеног аутономним машинама које изгледају и понашају се као људи.

И док су се сви, од глумице Гвинет Палтроу до госпођице Гице, појавили у некој од филмских адаптација Дикенсових дела, многи тврде да је он био једнако важан за успостављање филмских конвенција колико и за инспирацију самих садржаја.

Сматра се да је Дикенс „измислио“, између осталог, и паралелну монтажу – кад се две приче одвијају симултано, баш као и крупан план.

Британски филмски институт располаже стотинама филмских верзија Дикенсових дела само у ери немог филма, а те адаптације снимају се и данас. За ово је заслужан визуелни начин на који је Дикенс писао, стварајући перфектне описе не само људи, већ и места и атмосфере.

Читајмо Дикенса, гледајмо филмове његових вечних тема, али не заборавимо и његове речи: „Електрична комуникација никада неће заменити лице које својом душом охрабрује другу особу да буде храбра и искрена“.

Знате ли за оне који одлазе неприметно, попут шума или поветарца? Неки људи никада нису могли тако ни да живе. Њихали су се на поветарцу и жудели за слободом. И ту своју слободу не би ни за шта мењали.

Један од њих био је Драгослав Гане Миладиновић. Онај који је био одличан студент Грађевинског факултета, али себе није могао да замисли као инжењера, заправо као било шта што би му одузело слободу. Онај који је као дете преко бугарске границе пренео златну рибицу, а преко мађарске границе свог најбољег пријатеља, папагаја Пају. Онај који је обожавао дечачку фризуру своје супруге и због ње је звао Шишко, па јој и говорио: „Молим те увек сама да се шишаш, тако ти најбоље стоји“. Онај који је волео животиње, чак и убацио мачку у оцак да види колико ће поцрнети. Онај који је својој супрузи

телефоном на гитари свирао „Низамски растанак“. Наш професор Миладин.

Своју тврдоглавост је показао још у млађим данима и одувек се знало да ће он бити „неко“. Наиме, као дечак је често ломио руке. Након једног од прелома доктор је констатовао да ће Гане бити инвалид са потпуном одузетошћу једне руке. Тада се онако дечје заинатио и одлучио да ће довести и себе и „одузету руку“ у такво стање да побије све докторске дијагнозе. То је и учинио. Тада је постао свестрани спортиста и ништа га није могло зауставити. До краја живота није губио то дете у себи, ту варничну жељу да мења свет, жељу која би се разбуктала и на најмању идеју у његовој глави.

Почео је тада да се бави гимнастиком. За њега спорт није било пуко тренирање мишића и савршеност тела.

Он је на спорт гледао као на филозофију, начин живота.

Наш Драгослав Гане Миладиновић био је професор каквог до тада није било, па је добијао и многа признања за то. Свој посао је обожавао и на сваки могући начин покушавао да га приближи ученицима. Често им је говорио: „Зарази се трчањем да би био здрав“, а они су га волели, поштовали и слушали. Сваке године их је спремао и заједно са њима трчао Београдски маратон, а временом су догурали и до Прашког маратона. Ученици Прве су те 2004. године били једина инострана средњошколска екипа која је позвана на Прашки маратон, а учешће наше гимназије на овом престижном светском маратону прерасло је у традицију и наставило се до данашњих дана.

Трудио се Гане да на све начине приволи ђаке да се баве спортом па је редовно, као врсни инструктор, организовао и курс скијања за ученике, али под условом да ђак има добре оцене, нема неоправдане... Једне године на повратку са Копаоника ауто-пут је био завејан и остали су заробљени у аутобусу са мало хране и воде. Тада је Гане, са још неколико добровољаца, пешачио до најближег села, обезбедио храну и воду, а затим успео ученике да транспортује до железнице, па су се возом вратили кући. За тај подухват добио је бројне похвале родитеља и ученика, о чему се писало и у новинама.

Драгослав Гане Миладиновић Прву београдску гимназију задивио је не само професорским радом, већ и свесрдним ангажовањем у животу школе. Када је 2009. године, у оквиру обележавања 170 година постојања, Гимназија учествовала у манифестацији „Ноћ музеја“, у холу школе био је изложен аутомобил краља Петра Првог Карађорђевића, некадашњег ђака Гимназије.

Ову својеврсну привилегију школи омогућио је господин Браца Петковић, такође ђак Прве, Ганетов пријатељ и кум, власник збирке историјски значајних аутомобила (Музеј аутомобила у Београду – Модерна гаража). У једном Брацином олдтајмеру из тридесетих година се на дан свог венчања на опште дивљење Гане возио градом са супругом и кумовима.

Био је међу првима код нас који су се бавили акробатским скијањем — још 1982. године, а први је код нас направио и возио скејтборд. Наиме, узео је даску и точкове и по узору на справу за коју је чуо, направио ту „скалацију“. Ученици су били одушевљени и задивљени, па је професор Миладин основао и клуб у коме је ученике учио триковима на „котрљајућој дасци“.

Приликом посета иностраних школа, често је за ове делегације Гане својим бродичем организовао вожњу од марине Дорћол до Ушћа, око Калемегдана, са неизоставном

ПРОФЕСОР ГАНЕ

ДРАГОСЛАВ МИЛАДИНОВИЋ

причом о историји Београда и птицама са Великог ратног острва.

Гане је држао и часове тениса, волео да засвира гитару, запева, окуп бивше ђаке у Клубу Прве... Волео је спорт, скијање, игру, тенис, Прву, ђаке, снег, брод, Дунав, Дорћол, аутомобиле... и још много, много тога...

А онда, изненада, недуго по одласку у пензију, тешко се разболео. Све је почело у Калифорнији новембра 2009. године, приликом посете Ђерки. Блага прехлада и проблеми са синусима учинили су да се осећа слабо. А затим спознаја — била је то леукемија. После неколико месеци боловања, 7. априла 2010. године, Драгослав Миладиновић је преминуо. У сећању Прве београдске гимназије живеће вечно и заувек ће бити пример онога шта је прави Професор и Човек.

У Монографији Прве београдске гимназије забележена су Ганетова сећања на његову гимназију. На крају овог текста каже: „Данас, када као пензионер (дружећи се са колегама у „Клубу Прве“) размишљам да ли бих у некој другој школи постигао све оно што сам успевао са ђацима Прве, намеће се закључак да сам радио са „елитом“ београдских гимназијалаца, са којима је све то могло да се оствари“.

Катарина Урлић 4/3

тексту допринео директор школе
Александар Андрејић

ЦРТИЦЕ ИЗ ШЕКСПИРОВОГ ВРТА

Најмање речи упућено је небу. Можда зато што нам се поглед задржава овде на земљи по којој ходамо, управо у земаљском врту међу разнобојним Офелијиним цвећем.

Да ли смо у рају или је ово нешто сасвим друго?

Мирис илузије доносе залутали хиљадугодишњи ветрови. Свевременска Шекспирова Офелија. Она се препушта мирној води са венцем око главе. Рузмарин за сећање, дан и ноћ за љубав, љубичице за верност, рутвица за тугу и кајање. Својим хладним длановима дотиче ветрове, благим залеђеним осмехом узнемирава бешумне реке света. На њеном крхком телу почивају људске истине. Врлине и мане стапају се у миомирисима најлепшег цвећа, унапред осуђеног на мисао. Инспирација људској

суштини, вери и невери. Инспирација небу, младости и животу. Инспирација смрти, оној која је дошла пре стварног краја. Оној која живи у мрачној људској души, у мемли, негде иза застора, скривена, уплашена од сопствене сенке. Она која нагло пробуди јато папирних птица и надлеће Офелијино жртвено тело, остављајући нас да зуримо у своје небо, мислећи да смо можда другачији, различитији. Не схватајући да смо исти, огрнути похлепом, бестидношћу, љубомором, издајом.

Живимо живот без срама у прабини, која се од самог настанка људског рода залепила на наша леђа као крљушт и тако тешку као камен, попут Сизифа, носимо је на плећима и овог света. Не може је испрати ни невина Офелијина душа овенчана бојама рајског цвећа, обилазећи свет изнова и изнова. Остајемо у уверењу да живимо на бисерној обали, а стојимо у месту, све чинећи у име љубави.

Можда нас је и овог пута заварео мирис љубичице...

Тара Станковић 4-1

Јефимија Крунић 4-4

МУЗЕЈ ПОНИШАВЉА

Пирот – град окружен планинама, познат по вицевицама, ћилиму, доброј храни, гостопримству и необичном говору. Не тако велики, али садржајан, овај град својим посетиоцима нуди обилазак Момчиловог града (тврђаве познате и као Кале), шетњу предивним кејом поред Нишаве, посету Пазарској цркви и, наравно, добро познате кулинарске специјалитете (пиротски качкаваљ, пеглана кобасица, старопланинско јагње...).

Међутим, ако желите да сазнате нешто више о историји овог града на југу Србије, онда свакако треба да посетите Музеј Понишавља. Овај музеј, поред изложбе археолошких предмета који датирају чак из праисторије, у себи крије и историју угледне трговачке породице Јовановић.

Кућу у којој се налази музеј саградио је Христа Јовановић 5. априла давне 1848. године, те се она зове и Конак Малог Ристе. Прво што се примети када се уђе у кућу јесу ниски плафони, а разлог је то што је Мали Риста био низак растом. Једна од просторија је толико ниска да је немогуће ући уколико усправно стојите.

Када се попнете на други спрат, можда ћете помислити да сте овај приказ већ негде видели. Немојте се збунити јер сте потпуно у праву – овде су снимане многе познате сцене из филма „Зона Замфирова“! Централни део спрата подељен је на мушку (окренуту ка улици) и женску собу (замраченију, окренуту ка дворишту). Од кустоса музеја чућете причу како је Христа прислушкивао разговоре турских главешина које су се окупљале на овом спрату.

Један необичан предмет, који се не налази у сталној поставци музеја, јесте хлеб који је мајка пиротског војника Алексе Здравковића умесила пре 110 година. Мајка га је заветовала да хлеб чува као

амајлију и, заиста, тај хлеб га је и сачувао од сигурне погибије у балканским ратовима и Првом светском рату. Хлеб се чува у посебним условима и износи се само у изузетним приликама.

Музеј одликује и богата колекција народне ношње, накита, грнчарије и предмета из покућства. Посебно треба истаћи колекцију пиротских ћилима. Занимљиво је то што су они јединствени у свету по томе што немају налицје и обичај је да се после 100 година ћилим окрене на другу страну. Такође, посебно важне су и шаре на ћилиму. Свака од њих има свој назив и посебну симболику, а најпознатије су: гугутка (која је и најтраженија шара јер се верује да доноси срећу, поклања се породици која се усељава у дом), корњача (најкоришћенија шара, поклања се неудатим девојкама јер се верује да ће им помоћи да се кроз годину дана удају), кувери (или кофери, поклањају се пословним људима), бомбе (или паришка шара, верује се да даје снагу и бистри ум нарочито мушкарцима, уклања негативну енергију и стрес, углавном се праве мали комади који стоје на столовима), принцезина плоча (једна од најлепших шара, верује се да доноси дуг и успешан живот). Боје на ћилиму не могу се бирати насумично, већ и за то постоје одређена правила.

Може се рећи да је ово један од ретких музеја у чијем дворишту се налази кафана, што можда и није тако лоше. За Пироћанце се шаљиво каже да су стипсе, али не брините, то се односи само на новац, не и када је порција хране у питању.

ГОДИНЕ ВРАНА – ТРИ СТРАНЕ О ТРИ САТА

После 20 година од премијере једне од најуспешнијих представа на домаћој сцени – Велике драме, добили смо ново дело истог писца, истог редитеља и сличне поставе. Све је најављивало сличан тип представе као и велику гледаност. Почнимо распетљавати успех ове представе од почетка:

Први чин почиње светлима упаљеним у сали и појачавањем Радецког марша док се завеса не подигне. Светла се гасе и увучени смо у свет са оне стране бине. Пуштен је дим, све је замагљено, Радецки марш још увек иде, али се успорава и на сцени видимо ансамбл играча који представљају врानе. Светло је хладно, плаве боје и квари мелодије и распарчавање инструмената до самих тонова уз интригантну игру врана стварају зачудну атмосферу и дочаравају језу ратног доба. Почетак је, дакле, јак, али морам рећи да је то најјачи адут ове представе. Након тог велелепног почетка, који најављује катарзична три сата, доживљај је умањен првом сценом где на огромној празној сцени стоје две столице и на њима глумице које одмах започињу дијалог, који је писан у духу епохе и стилизован до краја представе. Поетизовање реплика је веома ризично, оно нас удаљава од лика ког треба да упознамо и са којим треба да саосетимо. То је надасве кратка сцена, као што ће и већина наредних бити, али свакако у контрасту са грандиозним

почетком делује млако, као да смо се нашли на проби представе (тај утисак ће остати до краја). Између готово свих сцена (које су у просеку веома кратке) светло се пригушује правећи упетљану шару преко бине, чују се врानе и Радецки марш и плесачи уносе и износе то мало декора што је осмишљено. Мана затамњења је та што у сценама које су прекинуте, у тренутку великог емотивног набоја, видљиво померање глумаца пресече и то мало тензије што је направљено (нпр. видимо некога ко савијен плаче на крају сцене, а потом на прелазу сцена само устане и одшета). Најнеуспешнији је један од последњих прелаза – смрт главног глумца, који ће на звук врана и уз пригушено светло устати и отићи са бине. Чак се и у Шекспирово време то решавало на боље начине (неко одвуче мртваца) – овако је све што је саграђено и порушено. Чести резони, дакле, могу засметати и постати репетитивни током представе дуже од три сата.

Миона Ђенисијевић 4/1

Катарина Урлић 4/3

МУЗЕЈИ

Шта видиш када затвориш очи? Слике. Безброј слика. Сећања. То је твој живот. Хрпа слика спојених тако да нешто значи, тако да их волиш. То је и музеј — живот. Зато свој лутајући поглед на час удоми. Нека се баг твојих корака чује и за собом повуче још десетине ногу. Десетине душа. Нека те одведе у музеј, дом живота. Нека твој поглед милује уметност нежније него што је икада ишта миловано. Заколи себе. Одведи себе у музеј. Сањај. Воли. Живи.

Мислиш — то је тешко, звучи ти као још једна празна мотивациона прича због које ћеш се осећати још безвредније. Али застани. Овде није крај. Допусти да ти покажем како да нахраниш своју душу, неће бити тешко.

Уместо да још један диван пролећни дан provedеш гледајући у екран, ухвати се под руку са својом маштом и сновима и пођите путевима уметности. Ево неких који ће ти се можда допасти:

Народни музеј у Београду: Налази се у самом центру града, на Тргу републике. У музеју се чува наслеђе Балкана и Европе од праисторије до данас. Недељом је улаз бесплатан.

Музеј савремене уметности: Налази се тачно преко пута Београдске тврђаве, на ушћу Саве у Дунав. Претеча је била Модерна галерија, која је чувала и прикупљала дела југословенске савремене уметности. Улаз је бесплатан сваке прве среде у месецу.

Етнографски музеј: Налази се на Студентском тргу. Музеј чува нашу традицију. Улаз је бесплатан недељом.

Музеј историје Југославије: Налази се на Дедињу (Михаила Мике Јанковића 6). Многима је познат и као Титов музеј. Има велику културну вредност јер сведочи о историји и развоју једне епохе. За ученике и студенте цена улазнице је 200 динара, док је за одрасле цена 400 динара.

Музеј примењене уметности: Налази се у самом центру града (Вука Караџића 18). Чува и излаже предмете примењене уметности, како националне тако и европске. Цена улазнице је 200 динара.

Музеј ваздухопловства: Налази се у Сурчину, одмах поред аеродрома. Садржи 200 летелица у својој збирци, као и важне документе, а може се учествовати и у симулацији лета. Улазница је 800 динара, а симулација лета 2000 динара.

Музеј Николе Тесле: Налази се у Крунској улици број 51. Чува разне ствари Николе Тесле, као и његове изуме. Цена улазнице је 250 динара уз водича.

Истражи које све то музеје још можеш да обиђеш, сигурно ћеш наћи свој омиљени!

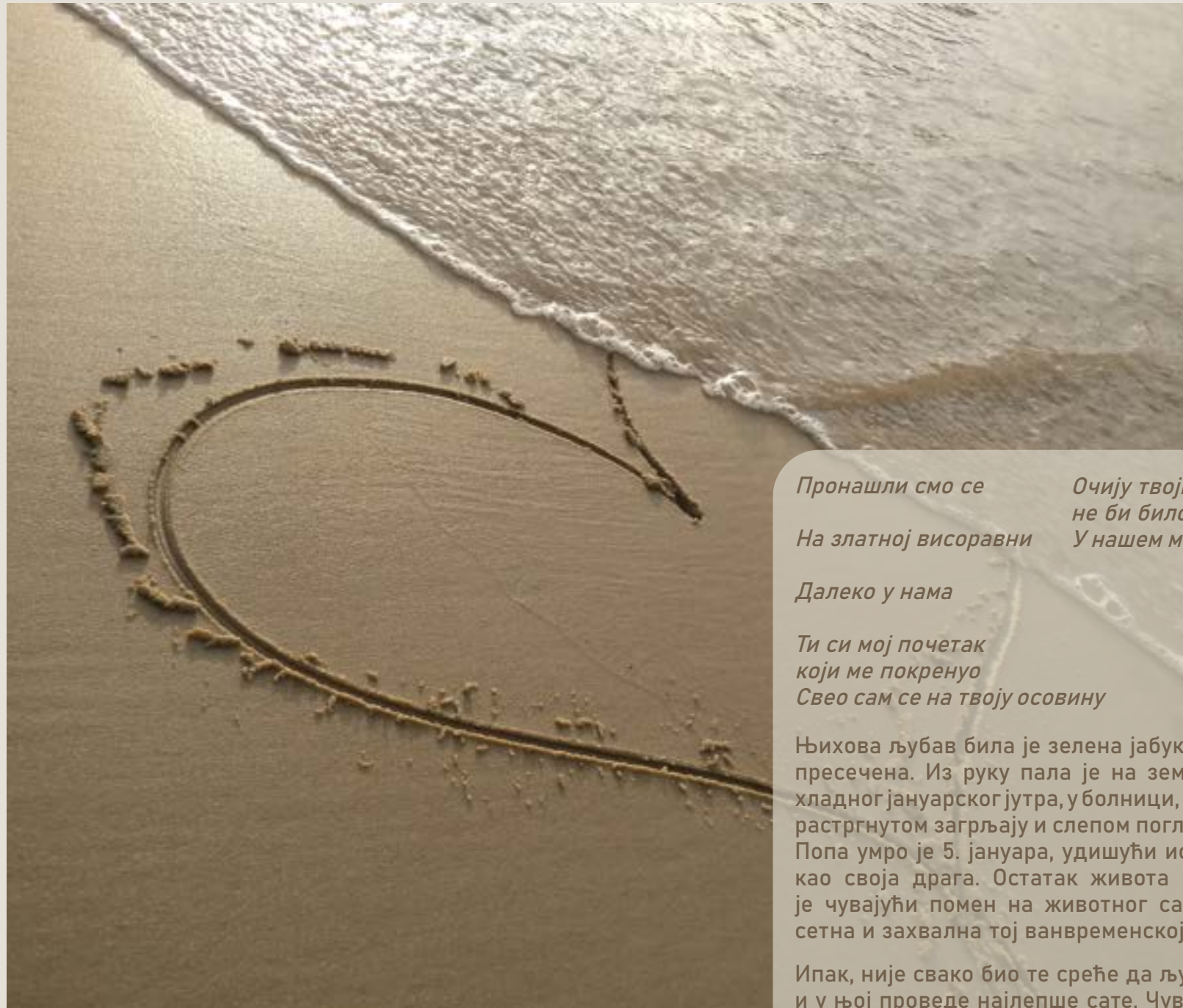
ЉУБАВ КОЈА ВЕЧНО ЖИВИ

Љубави, где ли си се скрила? Разумемо, није лако показати лице без маске будним очима посматрача и стати мирно – очекујући пресуду. Да ли си довољно добра? Заслужујеш ли да се памтиш? Постоји ли устав тачно одређених закона – оног допуштеног и забрањеног у теби?

Ави, који погледом прелећете преко црних знакова на хартији, можете ли се похвалити слободом да отворено волите оно за чим вам срце жуди? Или, пак, то заривате још дубље у њега...

Ово исто питање волела бих поновити великанима наше књижевности, прецизније поезије. Људима који су написаном речју одговарали на неизговорена питања. Храбрима и изабранима који су љубав признали, овековечили и предали народу. Оштром и немилосрдном судији.

Васко Попа, човек са ногама на тлу, а челом у облацима, својој је љубави подарио златне пределе и зелене јабуке. За стихове који су обележили наше школовање и младост можемо захвалити Попиној вечној инспирацији, Јованки Сингер Хаши. Васко и Хаша препустили су материјално богатство држави, осећајући да је богатство у њиховим срцима и више него довољно.

Пронашли смо се
На златној висоравни

Далеко у нама

Ти си мој почетак
који ме покренуо
Свео сам се на твоју осовину

Њихова љубав била је зелена јабука на двоје пресечена. Из руку пала је на земљу једног хладног јануарског јутра, у болници, убелини, у растргнутом загрљају и слепом погледу. Васко Попа умро је 5. јануара, удишући исти ваздух као своја драга. Остатак живота посветила је чувајући помен на животног сапутника – сетна и захвална тој ванвременској љубави.

Ипак, није свако био те среће да љубав осети и у њој проведе најлепше сате. Чувена песма Santa Maria della Salute доказ је да понеки закон у друштву ипак постоји и да није свако спреман да осети камен и трње на сопственој кожи (*О, светски сломе, о, страшни суде*). Иако је Лаза Костић гајио најдубља осећања према Ленки Дунђерски, није се усудио да дела у складу са њима. *Ја сам стар и недостојан Вас. Ни по чему Вас нисам достојан*, писао јој је.

Зар мени јадном сва та дивота?
Зар мени благо толико све?
Зар мени старом, на дну живота,
та златна воћка што сад тек зре?

Очију твојих да није
не би било неба
У нашем малом стану

Оженио се другом женом, окитивши себе и Ленку велом бола. Умрла је премлада, а уместо цвећа добила последње Лазине стихове, наду за поновни загрљај:

*У рај, у рај, у њезин загрљај!
Све ће се жеље ту да пробуде,
душине жице све да прогуде,
затренимо светске колуте,
богове силне, камоли људе,
звездама ћемо померит путе,
сунцима засут сељенске студе,
да у све куте зоре заруде,
да од милине дуси полуде,
Santa Maria della Salute.*

О томе да је љубав најлепша док се чека, говорила је Десанка Максимовић:

*Не, немој ми прићи! Хоћу издалека
да волим и желим ока твоја два.
Јер срећа је лепа само док се чека,
док од себе само наговештај да.*

*Не, немој ми прићи! Има више дражи
ова слатка стрепња, чекање и стра'.
Све је много лепше донде док се тражи,
о чему се само тек по слутњи зна.*

Друштво, које се све више води разумом и логиком, покушаће да вас увери да је љубав ништа друго него лудост, а ви луди ако у њу поверујете. Сима Пандуровић поручиће:

*У цвећу смо ишли
Славећи трасно осећања та
Због којих лепо са ума смо сишли.
У новом свету добро нам је сад,
А свет о њему добро и не слуги.*

Можда ће вам очи народа оденути беле кошуље, намирисати вас болничким парфемом и гледати са неке сигурне висине, само због ваше наклоности, емоција и храбрости да их проживите. Не замерите, оне не знају дражи живота вашег новог, љубави ваше неумрле знак.

Зато покажите пркос, славите љубав, и дозволите срцу да ради оно што најбоље зна, а то је – да воли.

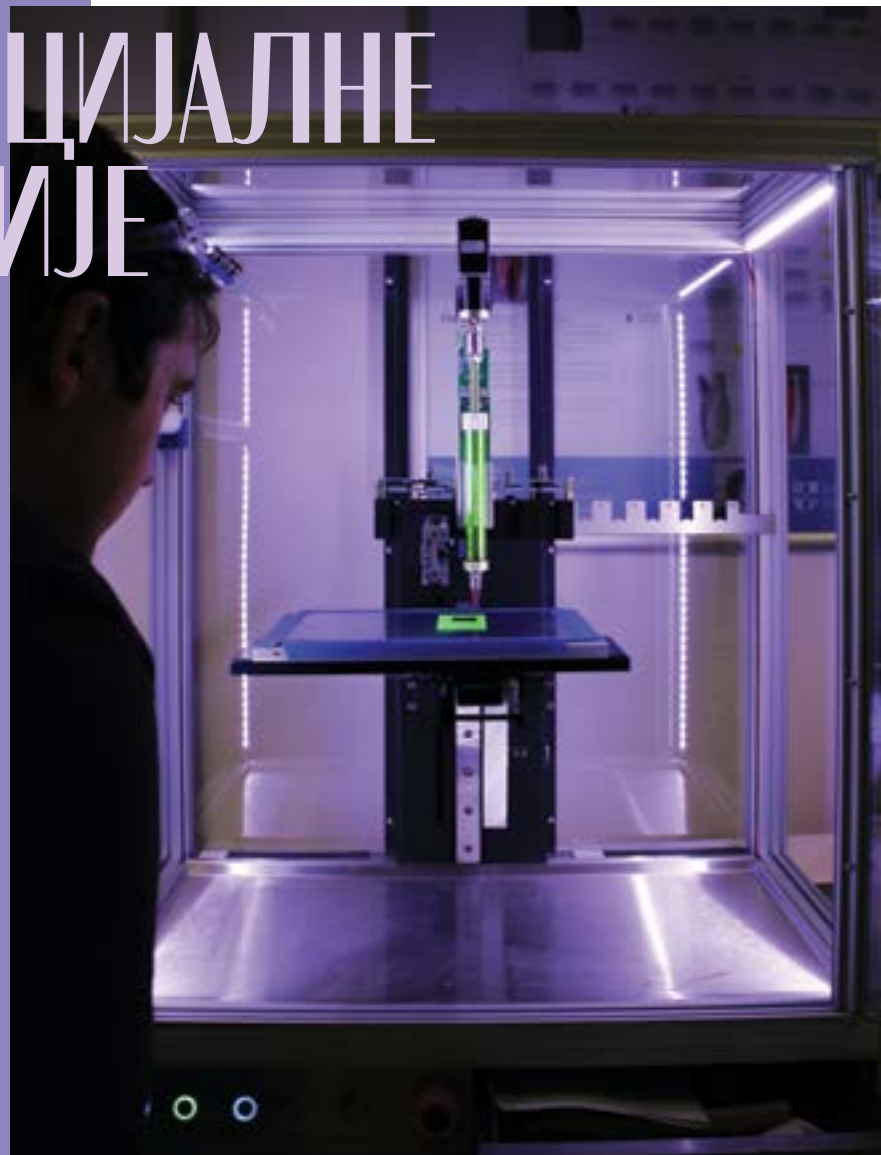
Викторија Амићић 4/6

ЭКСПОНЕНЦИЈАЛНЕ ТЕХНОЛОГИЈЕ

Вештачка интелигенција, блокчејн, сензори, роботика, 3Д штампа, синтетичка биологија, измењена и проширена реалност... Сигурна сам да сте чули за неки од ових појмова. Све њих можемо обухватити једним називом – експоненцијалне технологије. Вероватно се питате зашто су нам оне битне и зашто су баш експоненцијалне?

Извесно је да ће експоненцијалне технологије постати део наше свакодневице, а њихово присуство ћемо осетити у свим сферама – од пољопривреде до туризма. За почетак, морамо се упознати с појмом експоненцијално. Нама је за тумачење овог појма релевантан Муров закон, који тврди да се снага рачунара удвостручује приближно сваких 18-24 месеца. Дакле, расте експоненцијално, али какве бенефиције има просечан појединац од скупе технологије чија се ефикасност периодично удвостручује?

Пре чак 77 година на Универзитету у Пенсилванији настао је први електронски рачунар ENIAC. Његова израда коштала је 487 хиљада долара (еквивалентно са 5,9 милиона долара у 2019. години) и користила га је само војска за обраду балистичких таблица у рату. Прошло је 36 година до тренутка када је однос цене и квалитета отворио врата рачунарима да уђу у

домове просечних потрошача. Тако Комодор 64 постаје најпродаванији рачунар у Књижи гинисових рекорда са више од 22 милиона продатих примерака. Слична будућност предвиђа се и експоненцијалним технологијама. Пре 10 година било је назамисливо да ћемо куће градити помоћу 3Д штампача, а данас се тиме бави компанија Натура Еко из Чачка.

Како би онда изгледао један сасвим обичан дан у будућности? То нико не може са сигурношћу да тврди, али ево једног сценарија: пробудили сте се у својој иштампаној кући и робот вам доноси свежу салату за доручак, чији је раст на фарми праћен путем сензора и чипова. Претходне вечери сте планирали да идете у куповину у тржном центру, али вас мрзи да испробавате одећу па узимате ВР наочаре и испробавате одевне комаде из виртуелне продавнице без потребе да напуштате своју собу. Одлучујете да купите одређену мајицу, али уместо конвенционалних валута користите криптовалуте, тј. блокчејн технологију при плаћању. Вашу мајицу по складишту тражи робот и носи до одговарајућег комбија за испоруку, који даље до вашег дома путује најоптималнијом, алгоритамски осмишљеном рутом.

Схватате да се не осећате баш најбоље, свом роботу испричате симптоме и он помоћу вештачке интелигенције, а користећи се неуронским мрежама, поставља три дијагнозе са највишим степеном тачности и на основу вашег генома дизајнира одговарајући лек. А шта ће се онда десити са правим лекарима опште праксе, да ли ће то занимање изумрети?

Сигурно је да ће машинско учење и роботизација изменити скоро све гране индустрије, али тешко је рећи да ли четврта индустријска револуција са собом носи још једну лудитску хистерију. Сукобљена су два мишљења: прво је да ће кроз деценију или две, милијарде људи постати економски сувишне (добро сте прочитали – милијарда, са девет нула), а друго да ће на дуге стазе бити створени нови послови и бољи ниво живота за све.

Звучи застрашујуће, зар не? Али ако од 19. века до данас страх о незапослености није остварен, зашто би данас било другачије? Разлика је у томе што су у прошлости машине настојале да замене физичке способности и баве се мануелним послом, а данас уз помоћ вештачке интелигенције превазилазе когнитивне способности људи. Оно што машине још увек нису у стању да замене јесте креативност. Светски економски форум у свом извештају „Будућност послова 2020“ наводи креативност и оргинилност на 5. месту, а аналитичко мишљење и иновативност као 1. на листи најбољих вештина за 2025. годину. Свакако, ИТ вештине су неизоставне у причи о будућности, а програмирање ће спадаати у основе технолошке писмености.

Свака технологија са собом носи мане и предности, телефони су нам значајно олакшали живот, али се суочавамо са озбиљним случајевима зависности, о чему сте имали прилике да прочитате у претходном броју. Експоненцијалне технологије су наилазиле и наилазиће на разне моралне, економске, па и политичке дилеме – хоћемо ли се улењити ако работи буду обављали сав мануелни посао уместо нас, како се изборити са масовном незапосленošћу ако до тога буде дошло, приватност не постоји, хоћемо ли дочекати три дана викенда... Како да се припремимо за будућност, како да учимо ако не знамо за шта се спремамо?

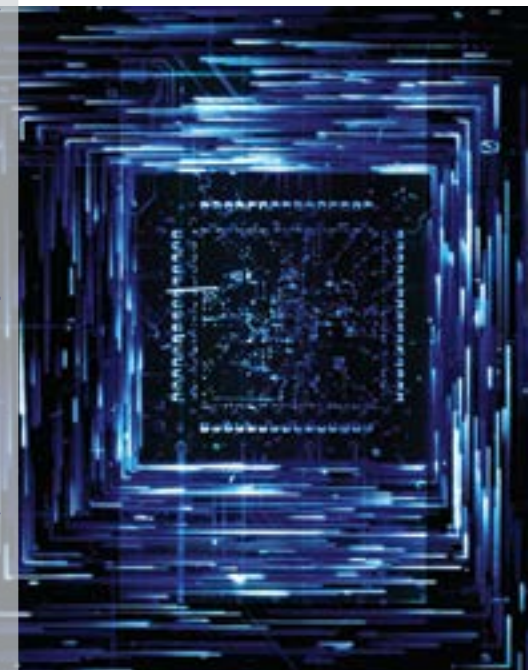
Марија Крунић 3/9

ЗРАК СВЕТЛОСТИ

Не тако давне 1957. Гордон Гулд, амерички научник, долази на идеју како може да појача интензитет видљиве светлости и назива то ЛАСЕР (Light Amplification by Stimulated Emission of Radiation). У то време велики број научника се бавио задатим проблемом – ако је могуће појачати микроталасно зрачење путем индуковане емисије – МАСЕР (Microwave Amplification by Stimulated Emission of Radiation), да ли је могуће појачати видљиву светлост на сличан начин?

Теоријску основу за постојање индукованог зрачења поставили су још Алберт Ајнштајн и Макс Планк почетком 20. века, а МАСЕР је изумео Чарлс Таунс, за шта је и добио Нобелову награду 1964.

Данас ласер има широку примену. Једна од првих ствари која је примећена јесте да може да сече чврсте материјале а да их не деформише – већина новијих електронских уређаја садржи штампане плоче које су сечене ласером. Због усмерености снопа преноси се велика енергија на мали и прецизно одређен простор, па могу направити ситан рез, што их уз својство да изазивају каутеризацију (процес спајања крвних судова услед топлоте) чини идеалним за операције ока.

Поред наведених и ненаведених примена (у комуникационим технологијама), нове примене се још увек откривају, понајвише у медицини, за дијагностику и лечење.

Без залажења у физику иза процеса који се одигравају, принцип рада је прилично једноставан. Пролазак фотона поред побуђеног електрона има за резултат враћање електрона у основно стање и емисију још једног фотона (енергије потребне за прелаз електрона). Посматраћемо најједноставнији ласер, са три нивоа. Прво се електрони побуде са првог нивоа на трећи ниво, да би се брзо вратили сами на други ниво, где се дуже задржавају (назива се метастабилни ниво).

Тада пролази наш емитовани фотон (зрачење) и „скупља“ још фотона. Ово се одиграва у активној средини (некада се за ово користио рубин, а данас имамо и сафирске,

неодимијумске, са угљен-диоксидом, јонима аргона итд.) која са једне стране има огледало, а са друге делимично пропустљиво огледало. Део фотона пролази кроз делимично пропустљиво огледало и ствара континуирани зрак, а већи део се враћа и појачава. Мора постојати извор зрачења који побуђује средину (подиже електроне на трећи ниво), систем за хлађење – повећава се температура приликом прелазака са виших нивоа на ниже нивое и систем за појачање индукованог зрачења.

Данашњица без ласера не би била много другачија. Интернет и све комуникације би биле спорије, са већим губицима, али би постојале. Медицински захвати попут разбијања камена у бубрегу, лечење неких болести плућа, операције ока би се и даље изводили, али мање сигурно и ефикасно. Велика већина нас не разуме како функционишу ствари које свакодневно користимо, чак ни оне за чије разумевање нам је потребно свега неколико минута, попут сијалице или ласера. Ствари без којих би живот био и те како могућ, али умањеног квалитета. Ствари које су свуда око нас и чији бисмо нестанак приметили, али њихово присуство не примећујемо. Пасивност са којом се приступа животу и недостатак основне радозналости као магла се спуштају ка људима, јер често нисмо свесни колико мало је потребно помоћи зраку светлости да дође до нас.

Милош Пањевац 4/9

КРАТКА ИСТОРИЈА ВОДЕ

Вода представља живот – сав познат живот настао је у води и њено кружење омогућава да се живот настави. Вода „чини“ човека (70% нашег тела) и покреће и/или потпомаже скоро све процесе

у организму: варење, терморегулацију, метаболизам... Све цивилизације настале су и развијале су се на рачун воде. Стари Ирци су говорили: „Ко не брине о води, не брине за боље сутра.“ Вода по саставу представља једно од најједноставнијих хемијских једињења, али по својој функцији је међу најкомплекснијих у природи.

Према најновијим истраживањима, 700 милиона година након Великог праска, у галаксији SXDF-NB1006-2 (приближно 13 милијарди светлосних година од Земље, уколико путујете брзином светлости) настаје кисеоник, и као последица тога – први молекули воде (у галаксији SXDF-NB1006-2 може се наћи 140 трилиона пута више воде него на Земљи). Наредних 9 милијарди година ти молекули су путовали су по Универзуму и дошли и до наше галаксије и Сунчевог система.

водом, веровање да је вода дар богова се одбацује, вода постаје непријатељ број један и траже се решења против ширења болести путем воде.

С порастом популације у 20. и 21. веку и развоја индустрије, вода се све више загађује. Велике фабрике, често тешке индустрије (енергетика, металургија, хемија, електроиндустрија...), неретко у процесу производње искоришћавају воду, коју, непрерађену враћају у реке. Тако многе компаније у Азији свакодневно, приликом производње мобилних телефона и других паметних уређаја, избаце загађену воду чија је количина једнака количини воде у Ади Циганлији.

Воду не угрожава само тешка индустрија.

Чак 80% отпада које човек произведе заврши на овај или онај начин у светским водама. Процењује се да ће до 2050. године 23 пијаћих вода (оне чине мање од 2% светских вода) бити загађено и неупотребљиво, а већ данас немају сви људи приступ пијаћим водама.

Шта могу учинити против загађена вода? Пробај да ствараш мање отпада, тај отпад одлажи на правилан начин и уколико си у могућности – рециклирај га. Такође, уколико видиш да неко загађује не само воде, већ било који део природе, апелуј да тај отпад баци на предвиђено место.

Милош Вукоичић 1/4

Око 4000 година п.н.е. почињу да се развијају прве цивилизације, поред већих река. То је, поред пијаће воде, омогућавало сталну и повећану производњу хране. Иако поред река, стална или задовољавајућа присутност воде није била увек осигурана – Нил је плавио у редовним циклусима, а пресушивање је био редак случај, али се распоред ових циклуса није знао; у Месопотамији су суше биле честе, док су поплаве биле непредвидиве; у Кини су поплаве биле честе... па постаје јасно да се ово мора решити.

Египћани су као решење свог проблема, око 3000. године п.н.е., осмислили нилометре – велике камене плоче са подеоцима. Неколико година редовно су мерили и успели да одреде распоред циклуса, што им је помогло да се организују. Слични принципи се и данас користе.

Народи Месопотамије

осмислили су иригационе системе (лат. irigacio – заливање) – системе канала који су током поплава прикупљали воду, која би се током суша искоришћавала за разне потребе. Кини је требало више времена – око 500. године п.н.е. Кинези су успели до осмисле свој систем канала и одреде циклусе плавлеења већине река, али свеједно, то кашњење није утицало на развитак и демографски раст Кине.

Неке друге цивилизације градиле су испод земље огромне цистерне воде које би се пуниле током поплава, међу којима се издваја цистерна Базилика у Истанбулу, највећа тада.

У то време вода је сматрана даром богова и једним од четири, односно пет елемената – ваздуха, ватре, воде, земље и понегде материје/простора (зависи од превода и цивилизације). Али убрзо, открићем да се болести најчешће шире

БОРБА КАО НАЧИН ЖИВОТА

П рича о љубави према спорту почиње у Прибоју на Лиму, када сам навршио седам година живота и почео да тренирам у карате клубу ФАП. Упис у Прву београдску гимназију, воља и жеља да наставим са тренинзима, а пре свега обавеза да се адаптирам на нову средину у сваком смислу, биле су услов за чланство у новом клубу – Чукарички Рода.

Са четрнаест година постао сам члан репрезентације Србије. Учествовао сам на бројним међународним такмичењима, државним и балканским првенствима, у категорији борбе. У међувремену, постао сам носилац великог броја медаља и титуле првака државе у јуниорској категорији до 61 кг.

У свом родном граду заволео сам овај спорт и током осам година вежбања, напорних тренинга и незаборавних спортских дружења, остварио успехе. Круна тих успеха био је мој улазак у репрезентацију Србије.

Љубав према каратеу понео сам са собом у нови клуб, Чукарички Рода, где сам, по упису средње школе, наставио са тренинзима и такмичењима. Добио сам нове обавезе и одговорности. Са школом на Дорћолу, тренингом на Цераку и кућом негде између, стално сам у покрету. Градски превоз, обавезе у школи и клубу, доласци кући у касне сате... У почетку ми је било веома тешко, али сам успео све да ускладим и спојим љубав према спорту са школским обавезама, при чему нисам запоставио ни дружење. Упорност, редовни тренинзи и подршка породице кључ су мог успеха. Мој дан почиње раним устајањем и квалитетним доручком; касније учим, идем у школу, а затим тренирам. Уколико се деси да за викенд имам неко важно такмичење, онда морам мало више да се посветим тренингу, због чега школа трпи. Међутим, када имам у школи испитивања и тестове, онда трпе тренинзи, који се морају надокнадити. На крају успем све да ускладим, а то подразумева одрицање, време проведено без друштва и забаве, пропуштање прослава, рођендана, драгих људи. Ипак након свега, резултати који ме чине задовољним – не изостају.

Писати о себи није лако, а бити првак државе лепо је и обавезује. Ја и даље имам осећај да сам онај исти дечак који са знатижељом и вољом ступа у своје прве борбе. Управо тако планирам да изађем пред своје противнике на предстојећем балканском и европском првенству – спреман, сталожен и знатижељан као и на почецима.

Филип Лучић 3/10

СТОНИ ТЕНИС КАО СВАКОДНЕВИЦА УЧЕНИКА ПРВЕ

Ш та то чини стони тенис толико популарним у Првој београдској гимназији? Од првога часа физичког васпитања у Првој београдској гимназији, сваком ученику је запала за око једна ствар – сто за стони тенис.

Стони тенис је на први поглед једноставан и на тај исти први поглед привукао је већину првака, који су се тек упознавали са школом и њеним занимљивостима. Мене стони тенис и није нешто привлачио првих неколико месеци. Гледао сам на то само као на справу за убијање времена, уколико је сто слободан. Међутим, како је време пролазило, гледајући другаре из одељења како страствено играју, запитао сам се: „Због чега сви играју стони тенис?“. Одлучио сам да се и ја испробам у овом спорту, и убрзо сам га заволео. Није то само пребацивање лоптице преко мреже у недоглед. У тренутку првог сервиса, друг ти постаје противник и ти желиш да га победиш исто колико и он тебе. Ужитак после сваке победе испуни те изнутра. Међутим, после сваког губитка, имаш жељу да постанеш бољи, да би изазвао поново другара на реванш и поново се доказао. Како напредујеш заједно са својим вршњацима, играш све више и више, уживаш у партијама са новим противницима, упознајеш нове другаре из осталих одељења. То је за мене лепота стоног тениса – мост који спаја одељења и разреде, такмичаре и рекреативце. Увек ће бити новог противника и новог изазова, те никада неће постати досадан.

Милош Ристић 4/2

Михаило Ђурић 4/2

С портови ми нису ишли од руке. Ни од ноге, без обзира на то колико сам играо фудбал као мали. Лопта за одбојку ми је пролазила кроз прсте, а кошаркашка је ишла увек неким својим путем, далеко од обруча. Самим тим, када су ме питали у првој години да малим рекетом, једва већим од моје шаке, погодим то бело зрно грашка, рекао сам: „Нема шансе!“. Међутим, гледајући друге како уживају, и мене је привукао стони тенис. Наравно, нисам ниједном ударио лоптицу како ваља. Изгубио сам тада једно десет партија. Нисам се ни нервирао; то је ипак оно што сам очекивао од себе. Међутим, опет сам се ухватио за рекет, одмах следећег часа физичког. Био сам можда мало бољи крајем године, када сам већ изгубио око 100 партија. Без обзира на то што ми није ишло од руке, ја сам уживао у томе. Затим се десила епидемија вируса Ковид 19. Сто за стони тенис се охладио, као и моја жеља за вежбањем. Дошао сам до краја четврте године, и тек сада поново видим да је мени тај спорт забаван. Мало сам порастао, па уместо боље да шутнем фудбалску лопту, кошаркашка лопта лакше проналази свој пут до коша, али најдраже ми је кад лоптица за стони тенис падне баш како треба.

СПОРТСКО ПЛИВАЊЕ

Када си почела да се бавиш пливањем?

Пливањем сам почела да се бавим са 7 година, када сам кренула у школу пливања. Одмах после сам прешла на спортско пливање, али то није било ништа озбиљно. Међутим, пре три године (када сам имала 15 година) одлучила сам да се вратим пливању.

Ко те је усмерио да као спорт одабереш баш пливање и зашто?

Када сам била мала, имали смо базен у дворишту, цео дан сам се у њему купала и мој тата је приметио да веома волим воду, па ме је уписао на пливање.

Познато је да је пливање физички најзахтевнији спорт, јер су укључени сви мишићи. Да ли можеш да се сетиш свог првог осећаја/мишљења након првог тренинга?

Говорићу о другом повратку пливању са 15 година. Сећам се да ми је било јако тешко, с обзиром на то да сам прешла у други, много озбиљнији клуб. Сви су били бржи од мене, тренинзи су били јако захтевни и напорни и плакала сам после тренинга.

Који успеси ти посебно значе и које би истакла?

Посебно ми значи бронзана медаља у дисциплини 100 метара прсним стилем, на Међународном митингу у Нишу 2019, зато што је то моја прва медаља и изненада сам је освојила, нико то није очекивао од мене. Истакла бих и златну медаљу на Градском превенству 2021, као и на Републичком, коју су ми одузели зато што нисам имала печат у спортској књижици.

У којим дисциплинама се све такмичиш и да ли неку волиш више, а неку мање?

Пливач генерално мора да буде упознат са свим дисциплинама, тако да сам се више пута бавила разним дисциплинама, али највише волим прсно пливање и најбоља сам у њему. Омилена дисциплина ми је 100м прсно, али такође пливам и 50 и 200м прсним стилем. Посебну чар има и дисциплина 100м мешовито, која може да се плива само у малим базенима. Најмање волим, тачније презирем – леђно.

Зашто мислиш да је добро бавити се пливањем?

Мислим да је добро бавити се пливањем пре свега због здравља, зато што утиче на кичму, мишиће...

Зашто мислиш да је спортско боље од уметничког, тј. зашто си се ти определила за спортско пливање?

Спортско пливање је индивидуалан и јако суров спорт, зато што су у питању стотинке које одлучују да ли ћу освојити медаљу или бити четврта (што сам много пута и била), али то се мени на неки начин свиђа, посебно што су пливачи заправо стално сами, јер свако плива за себе. О уметничком пливању никада нисам ни размишљала јер је то пре свега групни спорт, а и њихова такмичења су другачија, зато што ту жири оцењује наступ, а у спортском колико штоперица каже, толико је.

Да ли си некада желела да одустанеш и зашто?

Ја заправо сваки дан када треба да у седам ујутру ускочим у хладну воду, погото зими, проклињем себе што сам изабрала баш

УМЕТНИЧКО ПЛИВАЊЕ

пливање; то је свакодневно. Међутим, после једног јако лоше отпливаног Летњег државног првенства прошле године у Нишу, преплакала сам цео пут до Београда и неколико дана нисам устајала из кревета. Нисам могла да издржим велики притисак и очекивања, изгубила сам мотивацију, вољу, све што ми је пливање некада пружало. Сваки тренинг је за мене био физичко и психичко мучење. Нисам умела да се носим са поразима, на крају сам одустала. Међутим, недостајала су ми такмичења и базен, поново сам добила жељу за пливањем и превазишла сам неуспехе.

Како се осећаш сада, када погледаш своја пливачка достигнућа и способности?

Мислим да ја то не могу потпуно да сагледам, посебно у тренутку када освојим неку медаљу, зато што увек мислим да је могло и боље, тако да нисам баш задовољна, али сам доста напредовала.

Како би друге подстакла да се баве баш спортским пливањем (шта би им рекла)?

Рекла бих им да је то јако тежак спорт, захтева много одрицања, али и да је јако посебан, јер осећај у води не може да се пореди ни са једним другим. Најважније је да морају да воле пливање, како би пребродили све недаће које оно доноси.

И за крај: шта је пливање за тебе? Колико ти је помогло, променило те, утицало на тебе...

Пливање је моја велика страст и прва љубав. Прожима се кроз све делове мог живота и много утиче на остале ствари којима се бавим, поготово на школу. Учврстило је мој карактер и научило ме јако важним правилима које такође важе и у животу. То је део моје личности и другачије не бих могла себе да замислим.

Даница Цвијовић 4/2
у разговору са Катарином Урлић 4/3

Право је чудо како је од једне старе, јапанске, војне вештине, преко синхроног пливања настало данашње уметничко пливање, једна од најзахтевнијих спортских дисциплина. Теоретски, синхроно пливање је „синкретична“ уметничко-спортска дисциплина у којој се преплићу музика, игра, сценска уметност са гимнастиком, пливањем, роњењем, акробатиком и сазнањима из биомеханике. То је спој уметности, спорта и физике. Извођење кореографије је једнако уметничком делу у коме се уз помоћ синхроних покрета, мимиком и ритмичним кретањем кроз воду ствара игра, тј. балет у води. Најлепшу дефиницију је дао Франц Сеница, оснивач прве школе синхроног пливања у Југославији: „Замислите гимнастичарку која наступа под водом, пливачицу на 400м са мало могућности да дише, клизачицу која фигуре и пируете изводи под водом, балерину која наступа у води уз музику и кореографију. Свему додајте грациозност и шарм и помножите са две особе или осам њих које усаглашавају сваки део покрета. То вам је синхроно пливање.“ А ко су такмичарке? То су девојке које су цео свој живот подредиле овом спорту. Које су од пете године у базену, вредно тренирају сваки дан, мотивисане су и упорне, снажне и истрајне. Њихова тела су претренирана и болна, али их та бол не спречава да и даље тренирају и постижу врхунске резултате. Оне смело прелазе сопствене границе и физичке и менталне. Оне се такмиче са другима, али и са собом и сопственим ограничењима. То су оне девојчице које нису дошле на твој рођендан због тренинга и нису у школи, јер су на такмичењу. Оне су пропустиле много забава и немају слободног времена. Оне устају у шест и иду на тренинг, док ти спаваш. Немају викенде ни распуст. Оне често нису на заједничким сликама одељења, нису ни на матури. Не срећеш их у шетњи и нису у школском, тамо где су сви. Оне су на базену, тренирају. Њихове жртве немају цену, а оно што оне раде, раде из чисте љубави и задовољства и зато, када их видите на неком такмичењу, обратите пажњу! Приметићете да на њиховим лицима неће бити ни трага њихове патње, само срећа.

А ЗА ЛЈУБИТЕЉЕ МОТО-СПОРТА ИЗДВАЈАМО...

Филип Ристовски 4/7 и
Никола Мартиновић 4/2

тексту допринели: Саша Ћалић
4/2, Василије Вулетић 4/5 и
Милош Стратимировић 4/6

Школске дане памтићу по многим догађајима који су израсли у ђачке анегдоте већ испричане много пута и урезане у трајно сећање. Међу њима су свакако и незаборавна дружења где је поред заједничког учења и припремања за контролне задатке било и гледања узбудљиве Формуле 1. Има нечега посебног у гледању најбржих возача на свету, који више од свега воле да управљају болидом док пролазе кругове светски познатих стаза. Таква возња захтева огромну концентрацију, веома велик опрез, брзе рефлексе, паметне и промишљене реакције и одличну моторику. Кад то знате, онда је и гледање трка посебан ужитак. Ма колико густ распоред контролних и писмених вежби био, трке Великих награда се не пропуштају. У мом друштву има нас који смо страствени навијачи као и оних који су ту више ради дружења. Неко навија за Луиса Хамилтона, неко пак за Макса Ферстапена, а неко за Шарла Леклера. Свако има своје разлоге, али преданост тиму и опште узбуђење је оно што нас спаја. Кад је возња

брза, и навијање је ватрено! У тренутку највеће неизвесности сви се примире, скоро и да не дишу. Свеопшти ентузијазам и уплахиленост кулминирају. И баш тада, одједном, скок од среће или дубоки уздах. Ти тренуци, кад чујеш откуцаје сопственог срца и осетиш пулс у грлу, јесу незаборавни, ма колико кратко они трајали. На секунд си свим чулима на тој стази уз свог јунака и онда више није ништа важно. Спуштене заставице за циљ и крај! Још једна трка је завршена. Расположење после трке је такође разнолико. Неки су задовољни резултатом, неки нису. Међутим, и радосни и потиштени, мотивисани смо да наставимо и успемо у сопственим животним тркама и стигнемо до циља. Тако охрабрени одемо кућама, спремни да се ухватимо у коштац са свакодневним изазовима, инспирисани да стремимо ка остварењу својих снова и амбиција. Контролни, писмени прођу до наредне трке, а ми смо паметнији, старији, одважнији. Видимо се следећег викенда у Монаку. Спортски поздрав и довиђења!

СПОРТ – ПОСРЕДНИК ИЗМЕЂУ ЛЈУДИ

Спорт је пријатељ свих вера, раса и националности. Он тера људе различитих боја да пружи један другом руку, да загрле један другог. У њему су сви једнаки. Тада и Американац и Сиријац трче за истом малом кожном лоптом, тешком свега четиристо грама.

Данас људи не желе да раде нешто од чега немају користи, за све желе бити плаћени или награђени. За вакцинацију добијају новац, за хуманост карту за превоз. Међутим, у спорту није тако. Људи плаћају да буду у гужви, да се гурају са педесет хиљада других, различитих година и статуса. Тад им не смета да ли неко неугодно мирише, не занима их за кога ко гласа и ком се Богу

моли. Дођу сви, и директори и чистачи улица, и професори и ученици, и еколози и они што бацају поред канте. Свима им је битно једно, а то је резултат.

Данас је тешко окупити породицу. Много се брзо живи. Састанемо се сви, и бабе и деде, једном недељно, на недељном ручку. Тад смо сви заједно и, наравно, кад игра Ђоковић.

Бавећи се спортом стекао сам најискренија пријатељства. Моменти када у свлачионици после тренинга слушах нечији проблем или анегдоту знојав и уморан и на то се искрено насмејеш или потресеш, граде дугорочне, дубоке и искрене односе.

Реља Тица 4/2

ИЗВЕШТАЈ СА ТАКМИЧЕЊА У БАСКЕТУ 3×3

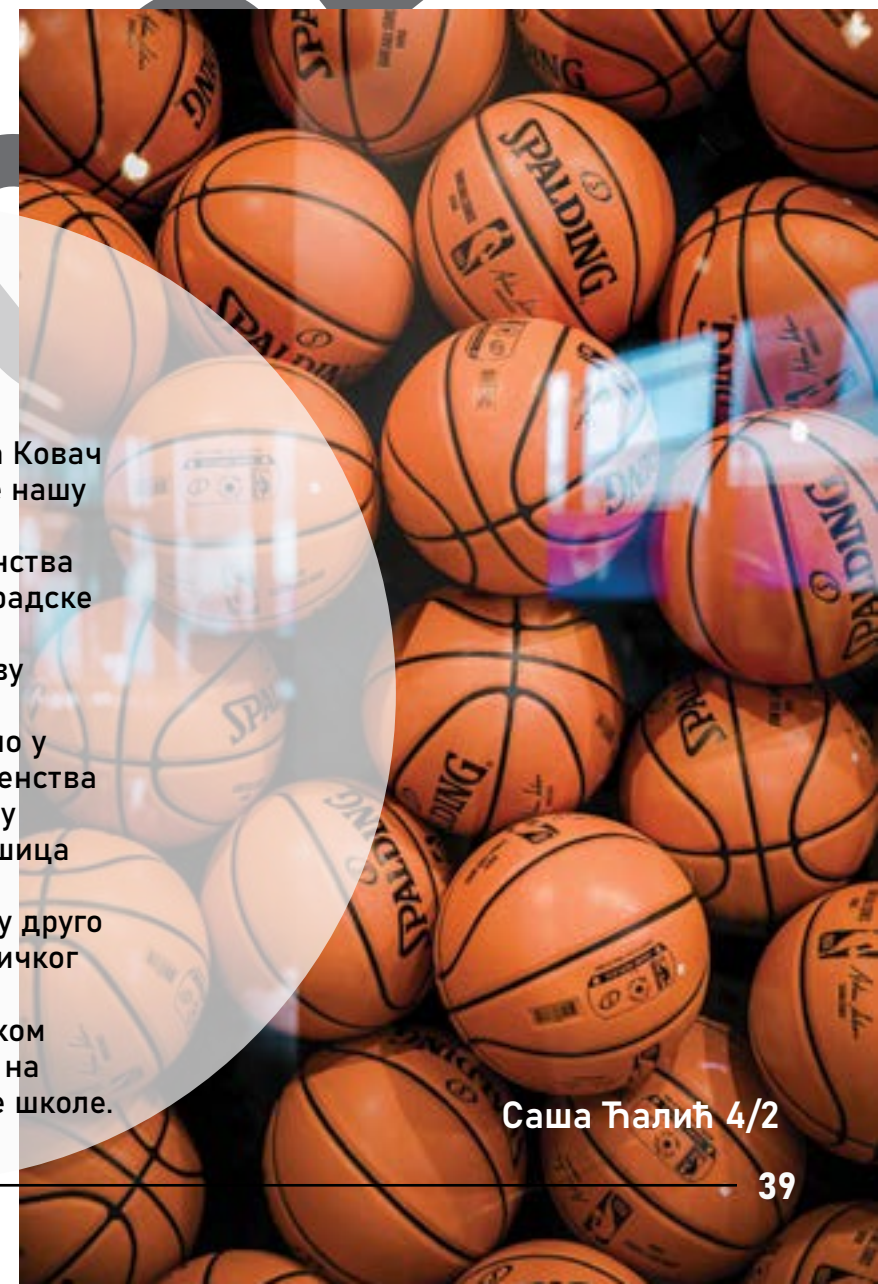
Ученице Јелица Радовић 4-5, Андреја Станковић и Јована Тутуш 2-8 и Барбара Ковач 2-1 са великим успехом су представљале нашу школу на такмичењу у баскету 3×3.

Ученице су у полуфиналу Градског првенства играле против девојака из Четврте београдске гимназије, а у финалу против Гимназије „Патријарх Павле“. На Градском првенству заузеле су прво место и пласирале се на Међуокружно такмичење, које се одржало у Шапцу. У полуфиналу Међуокружног првенства победиле су Ваљевску гимназију, али су у финалу, нажалост, поражене од баскеташаца Шабачке гимназије.

На Међуокружном такмичењу освојиле су друго место и задржале се на корак до Републичког такмичења.

Иако им је измакло учешће на Републичком такмичењу, можемо бити веома поносни на резултате које су постигле ученице наше школе.

Саша Ћалић 4/2

ПЕСМЕ ЈОВАНА ЛОМИЋА

ПОГЛЕД ПОМЕРЕН

Поглед померен
на дете у шљунку,
пешчане планине ногама притиска,
нејасним мраком се води.
Заслепљујућа ватра сунца
тиња из ђонова у распаду.
Занос маште
несвесно му по песку помера руку,
подлога, чини се, није погодна.
Ова вештина стварне облике и даље не
прави.
Поглед померен
на велике воде откривене,
ток реке запаљен сањарењем.
Рука над мојим обрвама диктира обале
шишке се не мешају у њих.
Острва која се из видокруга
пречесто губе
нису створена за овај поглед
видно померен.

НЕ-ПИТАЊЕ

Замућени дечак пита
колико ће се девојке грчити,
слепљене лепоте
у диму који их држи.
Прво пиркање пољуља љубав,
распршени поклон злурад.
Кавез за ваздух се топи, цури,
а дечаков поглед је бистар
и дечак је вољан да каже:
жеље су да пепео пожуги
и чељуст отворена да
прашњаво срце избљује.

НАРАНЦАСТО ОСЕЋАЊЕ

Моји змајеви се спуштају до земље
још једно вече
бесне линије их вуку ка мени.
Светлост утопљена у таму облака
тражи крила да отера порок
и остави моју главу на правом месту.
Још једно беспотребно вече
познато детету у седишту трамваја
детету у покрету
змајеви су близу
разбистриће вид
или оставити моје очи
да се саме насмеју
небу пуном рупа
које тражи моју одговорност
стваран труд.
Силом ћу повући све комаде назад.

НЕ МУЧИ МЕНЕ

Кроз хаустор пролази
не за вас поглед,
жудња се одмара
на кривим столицама,
у башти видим милостињу,
а напукле терасе попуштају,
сузбијају моју ширину.
Столови се лепе, гуше моје органе,
светло зове на рат, буну моју кожу,
од понављања, драге дисциплине
скамењени су сви крајеви.
Салон је празан,
а на поцепаном папиру за ципеле
лежи само моје ћутање и мртво камење.

БРУКСИЗАМ

Пред великом ватреном смрћу у сну
зуби моле
страшне керамичке тањире
и снагу врелине која зубе помера,
зуби клече и певају,
о изгубљене екране се крње,
од велике љубави ломе.
Последњи чврсти притисак,
на крају и олакшање,
измишљена брига
сан готов.
Данас сам још прав и леп,
стваран човек са размаком.

СУДБИНА ДВЕ МАЈКЕ

Родио се живот
Пун среће и наде.
Болно време наједном стаде
и поче да слави тај диван дан,
судбину златну и вечити сан.
У мору славља мајка је рекла –
– Хвала небу и земљи
што тебе сам стекла.
Дочекала сам и дан тај,
родила сам животни сјај.
Некада тиха болница града
пуна свирке и љубави сада,
музика шара ходнике беле,
све се душе у њој веселе.

Викторија Амиџић 4/6

У ходнику белом њен живот је црн,
туђа срећа у оку јој трн.
Прекрива сузе дрхтавом руком,
у себи се бори са сопственом муком.
Не говори ником о своме јаду,
о Богу и свету што уби јој наду,
о ушима које не чују плач,
о срцу кроз које пролази мач.
У мислима већ му кошуље шила,
био је извор њезине среће.
Ко би рек'о да се та глава мила
Из дубоког сна пробудити неће?

У болници среће родило се дете,
мајчин јунак и блажена нада.
Друго сад плови морима сете,
мајка му, плачна, на колена пада.

ТРАЖИМ ПОМИЛОВАЊЕ

Тражим помиловање за цветове залеђене у снегу
који последњим трагајма гребу небо да открију сунце
огрезло у отровним облацима.
Тражим помиловање за травчицу поломљене кичме
препуштене забраву,
за лептира чији је живот сагорео у смирају дана.
Тражим помиловање за свице
чија светлост не допире више до таме,
за последњу птицу која је заувек заспала
поред своје камене реплике,
за хиљадугодишње ветрове
чије су лире некада будиле мора и океане,
носећи невиност.
Тражим помиловање за не приметне људе
који чуче у углу од неправде,
огрнути истрошеним шињелом срама и јада.
Тражим помиловање за мајке без синова и синове без очева,
за људе без неба и земље,
у чијим се непрегледним колонама патње
и анђео одрекао свога дома.
Тражим помиловање за овај варварски свет
заглављен у времену без лица и душе,
глув за молитве.
Тражим помиловање за тишину,
да укроти тугу и врисне!

Тара Станковић 4/1

ЗБОГОМ, ГЕНЕРАЦИЈО

Збогом, генерацијо,
Одлазите у свет
Несвесни шта вас тамо чека
Збогом, генерацијо,
Дуг ће бити лет
Већ вас чека туђа земља нека
Дечаци, пустите браду
Да прекријете детиње лице
И уозбиљите осмех
Девојчице, тону шминке
Да се не виде дечије пегице
И румени образи
Сутра сви кофере у руке
И збогом
Знам да се не враћате
И ако од жеље горим
Да вас за рукаве вучем
И да идемо да се играмо
Само вас још молим
Не одлазите тек тако
Као да је одлазити лако
Останите макар још мало
Да бар изгледа као да вам је стало

Катарина Урлић 4/3

ЗВЕРИЊАК

Дебели слон засео на трон.
Гласно урла отегнута сурла.
Крокодилске сузе влажне
Манекенке лију лажне.
Непрекидно трачаре
Неуморне зунзаре.
Дивојарац јапајајац.
Птице селице
У јатима избеглице.
Зеца сам видео само на трен.
Побег'о страшљивац да не буде плен.
Нојеви забили у песак главу.
Леђа од терета пуцају мраву.
Лажу потомке поносног лава.
Царски су двори сада енклава.
Прати ме к'о лоша карма
Некаква стока, око ње фарма.
Логично, збуњен стојиш на старту.
Зар да за зверињак купујеш карту?
Сакрићу се у зоо-врт.

А данас бар још једну игру
Да се поделимо као некад
Па да видимо ко може боље да се скрије
А да не заплаче
Знајући да се једном нећемо наћи
А данас бар још пет минута дуже
Молите родитеље са вас кући не зову
Забога, сва деца остају напољу
Сакријте се бар још једном
Знајући да је ово последње уточиште
Где се шћућурени смејуљимо
Узбуђени чекамо да потрчимо
И сви смо опет на окупу
А знамо да ћемо сутра бити километрима далеко
И да се нећемо пронаћи тако лако
Да ће стазе бити предуге
Да само дотрчимо једни за друге
Да нас родитељи неће звати кући
Већ ће само рећи кроз сузе бедно:
„Никако се не враћај, моје чедо“.

ШАРГАРЕПИНА ПРАВА

Не може како ти хоћеш
Заостали створе!
Постоји мера,
Зове се стандард,
Од мрштења само добијаш боре.
Нема грешке око класе,
Прва
Друга
Трећа
Зна се... где и коме,
Из које земље у коју земљу,
које чоколаде и које бомбоне.
Једнаки краставци,
К'о слика јабуке,
А у мени гори ватра жива.
Ја тражим право за шаргарепу,
Да буде другачија,
Да буде крива.
У великом...
Савременом...
Демократском свету
Свако има своје место у супермаркету.
А ја опет сањам,
Кад ме стигне јава сива,
Стреху, ласте, градину, деду
И шаргарепу што расте,
Мирисна,
Наша,
И крива.

Лав Лукић 4/8

ВАН ГОГ И РЕМБРАНТ У ПОТРАЗИ ЗА ИНСПИРАЦИЈОМ

Амстердам, средина децембра 2021. године. Пешаци и бициклисти, као пчеле у кошници, одавали су утисак хаоса док су журили да заврше послове пред Божић. Чак су и голубови деловали нервозно док су облетали усамљену фигуру са сланатим шеширом на средини Трга Дам. У средини су радници китили огромну јелку, која је заклањала поглед на робну кућу Мадам Тисо, док су дигиталне жуте светиљке на Бијенкорфу преко пута приказивале анимирани огромне пчеле које гамижу по фасади. Ван Гог је накривио свој чувени шешир од сламе овековечен на аутопортрету. Управо је дошао из правца свог музеја који се налази,

до Базилике Св. Николе. Придржавајући сланати шешир, трчао је колико су га ноге носиле. Протрчао је поред Музеја секса и стигао до централне станице одакле су возови кретали за остале градове Низоземске. Иза је река Амстел, преко које су бродови превозили људе потпуно бесплатно. Ипак, ништа га није интересовало са друге стране Амстела. Скреноу је десно ка Музеју еротике. Мирис канабиса пунио је Ван Гогу ноздрве док је гледао у правцу Музеја хашиша и марихуане. Са моста преко канала поглед се пружао низ црвени дистрикт. „Ах, сви ти музеји! Све те боје! Тако су бучни!“

Још док је био на свом месту у времену и простору, Ван Гог је било скоро немогуће да нађе унутрашњи мир, а камоли у шареном, бучном Амстердаму 21. века. Клекнуо је на камено тло моста и задихано ставио руку на срце. Куцало је.

„Боже, помози ми, моја лудост је прешла сваку границу! Питао бих лекара за помоћ, али може ли он излечити

Неког ко овако халуцинира?" Пажљиво је устао и погледао око себе. Младић шарене косе и још шаренијих патика прошао је на скејтборду, успут пуштајући неку мешавину џеза и хип-хопа преко звучника. „Ох, смирите се боје! Оглувећу! Нема ми спаса од моје лудости!"

Хтео је да заплаче, па је прекрио лице својим шеширом. Пробао је да се сети како је доспео у овај неред, али било је узалудно. *То је то! Заувек остављам алкохол.* Можда би седео тако још сатима, али тапат корака му прекину ток мисли.

„Хвала богу што сам наишао на Вас, господине. Ви сте вероватно једина нормална особа овде. Сви се огледају у некаквом малом црном огледалу. Само сте Ви, господине, ослобођени те ђаволске магије и заправо уживате у природи око себе. Уз то бих додао и да сте скромно одевени. То мислим као комплимент, наравно."

Ван Гог је подигао шешир како би видео човека који му се обратио, а онда се запрепастио! Лице које је видео знао је врло добро. Виђао га је безброј пута, али само у облику потеза четкице на платну.

„В-ви? То је... То сте... Ви!" „Ох, где су ми манири, заборавио сам да се представим. Моје име је Рембрант Харменсон ван Рајн. Да ли смо се упознали раније?"

„Не! Али врло ми је драго што Вас сада упознајем. Моје име је Винсент Вилем ван Гог, и велики сам обожавалац

Ваших портрета."

Ван Гог му врло енергично протресе руку.

„Велики сам обожавалац, Маестро!"

„Упознати сте са мојим радом?"

„Јесам. Ваш рад је и на моје потезе четкице утицао."

„Смем ли Вас питати господине, Ваше уво..."

Ван Гог одмахну руком. „Овако боље чујем."

„Заиста?"

„Да, то Вам ниједан лекар неће рећи, кунем се! Тако ми је драго што смо се срели, јер ми је сада све јасно... Ја сам мртав!"

„Мртав?"

„Наравно, како другачије бих могао да Вас упознам? Па Ви сте умрли пре више од два века."

„Ах, сада разумем. Реците ми, која је година?"

Ван Гог га чудно погледа. Седе на тло и размисли. Да ли време тече другачије овде?

Најбоље да му каже годину које се последње сећа.

„Требало би да је 1890. година." Рембрант седне до њега.

„Да, да... Видите, ја сам мислио да је данас 1669. година од рођења Христа, али један човек са којим сам кратко разговарао рекао ми је да ће ускоро Нова 2022. година. Још је гледао у мене као да сам ја луд. Мада сада мислим да је ипак био у праву."

Ван Гог скочи на ноге – „Каквом смо то магијом зачарани!"

„Не бих Вам знао рећи, али имам предосећај да смо овде са разлогом. Овде смо да нађемо надахнуће. Ма колико чудно изгледало – негде у овом граду, у овим људима налази се инспирација, просто могу да је осетим."

Након што је то изговорио, Рембрант је устао и загледао се у један од излога на улици. Ван Гог је, пратећи његов поглед, спазио да у тим изложима седе жене. „Како необично! Сигурно не могу природно тако да изгледају, зар не?" – Показа Ван Гог на груди једне од жена. Заиста, предимензионирани делови тела указивали су да природа нема везе са тим.

„Ово је катастрофа, господине, ми смо кроз на погрешном путу" – рече Рембрант.

„Још увек није касно. Видео сам да је овај град препун

музеја, они ме никада нису изневерили, кад год сам тражио инспирацију" – рече Ван Гог.

Рембрант га с надом погледа. – „Предосећам да је то добра идеја."

Стари мајстор је махнуо руком док су му широки рукави лепршали на ветру. „Хајдемо, пријатељу, да не терамо ту инспирацију да нас чека!" Ван Гог прислони руку на груди и кроз наклон рече: „Биће ми част!"

Кренули су назад ка центру. Ван Гог се присетио да је у близини баш Рембрантова

кућа, коју је, додуше, велики мајстор пред крај живота изгубио због дугова, али сада је и то музеј. Савршена прилика, помислио је Ван Гог, али чим су пробали да уђу у ту кућу, сачекала их је неочекивана препрека.

„Господо, ваше ковид-пропуснице, молим." Сликари разменише погледе.

„Какве пропуснице?"

Обезбеђење није хтело да чује ни реч више, обојицу су их избацили напоље.

Није лако бити пешак у Амстердаму. Замало се нису сударили са петоро бициклиста од како су кренули. „Какве су то направе?" – Упита, чинило се самог себе, Рембрант.

„Бицикли, али никада их нисам видео у оволиком броју," одговори Ван Гог. Заиста је био чудан приказ – не рачунајући гужву бициклиста, било је барем двадесет бицикала паркирано код сваког улаза. Паралелно са њима клизили су скоро нечујно различити већи и мањи аутомобили на електрични погон.

„Бицикала има више него људи у овом граду" – сетио се Ван Гог информације коју је прочитао у неком туристичком билтену који му је случајно запао за око.

„Хеј, знам шта ћемо! Питаћемо неког од пролазника за инспирацију!" – ускликну Ван Гог.

Међутим, то је, испоставило се, много теже него што су мислили. Много људи јеносило хируршке маске преко лица, а кад би двојица уметника њима пришли, ови би одмах

убрзали даље. Ни људима без маски није било до тога да разговарају са њима двојицом. Довољно је било да баце поглед ка завојима на Ван Гоговој глави и одмах би се окренули и запутили у супротну страну. Ипак, нису сви били негостољубиви. Једна девојка је скинула слушалице и саслушала питање.

„Извините, госпођице, да ли бисте били љубазни да кажете мени и мом пријатељу где овде можемо наћи инспирацију?"

Девојка је врло озбиљно приступила решавању проблема: „Ви баш изгледате као да вам треба инспирација. Слушајте овако, траву са ЦБД-ом можете наћи свуда, али чини ми се да вама треба нешто јаче. ТХЦ, добри моји туристи, јесте инспирација коју тражите, само зађите у било који Кофи-шоп. То је можда илегално, али, мислим, Амстердам. Шта више рећи?" Сликарима се није допало објашњење. Правим уметницима није потребан стимуланс колико год да је то „нормално" у Амстердаму. Из пристојности су се захвалили девојци и продужили даље.

Сунце је већ зашло и светла дуж канала и на искривљеним фасадама дала су посебан ноћни шарм овом велеграду. Рембрант се посебно дивио ноћном Амстердаму јер је и он највише волео да слика ноћу. Отуда и ноћни мотиви његових слика попут најпознатије „Ноћне страже". Размишљао је о томе колико би сада другачије сенке доминирале његовим сликама које су углавном настале под светлом свећа.

Михаило Ђурић 4/2

ВАН ГОГ И РЕМБРАНТ У ПОТРАЗИ ЗА ИНСПИРАЦИЈОМ

Искривљене куће су се наслањале једна на другу попут духовитог потеза пијаног архитекта. Са многих прозора су се вијориле заставе у дугиним бојама, што је посебно увесељавало Ван Гога, коме се свиђао тај колорит, не улазећи у то шта те дугине боје представљају. Затим је затворио очи и у глави видео још једном сцене из данашње авантуре. Сетио се свих људи које је срео, свих божанствених мириса и свих бизарних призора. Да ли је све то Амстердам? Осетио је навалу инспирације. Управо та различитост на једном месту чини заокружену

целину. Та слобода и толеранција у комбинацији са хладноћом и отуђеношћу. Треба сагледати целу слику! На Рембрантовом лицу се читало исто сазнање. Сви пигменти су ту. Нису стигли да се поздраве јер су се уз трептај већ вратили назад на своје место и време.

Након што је провео Божић са својим пријатељима и породицом, један чувени холандски историчар уметности добио је задатак да процени вредност два недавно пронађена уметничка дела. Једно је био цртеж човека, који је очигледно био Ван

Гог, како стоји на једном мосту – што је историчара збунило – јер је то први мост одштампан на 3Д принтеру за метал – технологија 21. века. Друго је била слика, насликана потезима четкице карактеристичним за Ван Гога. Приказивала је човека који је врло лично на Рембранта, како љубопитљиво испитује паркиране бицикле. Историчар уметности их је одбацио, рекавши да су то шале неких уличних уметника и прогласио их је безвредним. Међутим, нешто у тим делима га је погодило право у срце, и он је наставио да их чува и да им се, не знајући зашто, диви.

Милош Ракић 4/10

РАДНИК

Среда је. Гасећи своју трећу јутарњу цигару (и то пре него што је изгорела), стојим испред фабрике у којој радим већ 17 година. Поранио сам, мада нисам дошао први. Обилазио сам бурад која су ми се нашла на путу пазећи да не узнемиравам колеге које их премештају. Погледао сам Титову слику која се налазила на ормару, затим кофе које су ме чекале да их напуним, уздахнуо дубоко и бацио се на рад. Некима је већ било време доручка. Гледао сам их како седе у седиштима намењеним за тракторе које правимо, и поред мноштва каблова и кутија на столу, проналазе места за свој зидарски сендвич (иронично јер ми нисмо зидари). Свако је у том тренутку у свом свету. Неко гледа огромни сат посматрајући казаљке које се окрећу не би ли брже дошле до краја радног времена, док неки пак размишљају како би им било лепо да се бар 15 минута друже са госпођицом у коју кришом гледају. Ја, ипак, размишљам о Скадру. Како бих волео да посетим Скадар! Жамор дубоких мушких гласова полако

Фотографије: Неда Ковачевић 4/10

прелази у жубор Дрима и Бојане док ми мисли прелазе са слике на слику егзотичних места које ћемо сви заједно некада посетити. Сви заједно. Некада. Кофе. Ја носим кофе. Чујем кикот својих колега, као онај када је мало дете спремно да збије веома лошу, али симпатичну шалу. Једна кожна рукавица ми је докачила уво, а друга ме погодила тачно у потиљак. „Заштита на раду, заштита на раду!”, понављале су моје колеге заразно се смејући док сам се ја полако враћао са свог малог излета. Где ја носим ове кофе? Где ја последњих 17 година носим ове кофе? Ове кофе ће заувек бити овде. Ови људи ће се заувек дружити, смејати и радити. Ништа се никада неће променити, као што се до сад није променило!

БУНА ПРОТИВ ЉУДСКОГ ГОВОРА

СМАРА/ФИЛОЗОФИРА ЛИ СВАКО КО УОЗБИЉИ ПРИЧУ?

Од постанка света постоји потреба за комуникацијом, потреба да се наш глас чује и идеје угледају светлост дана. Понекад смо „превише“ причали па су нас моћници којима се није свидело шта имамо да кажемо ућуткивали. Тако су нам некада бранили да говоримо, а данас причамо а да притом ништа нисмо рекли.

Навикли смо на безначајне интеракције и разговоре из којих практично ништа и не добијамо. Празне речи и устаљене фразе које постају део бонтона основне су алатке којима своје реченице клешемо. Разговор лепрша с једне теме на другу, а да притом загребе само површину. Међутим, када добије озбиљнији тон, бирамо да у њему не учествујемо. Исцрпна анализа идеје код слушалаца изазива

нелагодност, а на излагање чињеница и информација у вези са темом посматра се као на приказ интелектуалне надмоћи, па се и особа која их излаже обележава као егocентрична. Тако се од подробнијег разумевања теме, изражавања друштвене стварности и личне посвећености прави социјални порок. Интелектуална аљкавост постаје врлина, а под руку с њом површност и незнање увлаче се у основе комуникације. Плиткост осећања и уштогљеност сврхе парадире као рутина без имажинације и ефикасности, а разговор стимулише само онда када се састоји из размене безброј флоскула и милује его слушалаца.

Неки разговори се воде само због друштвености и од њих се не очекује ништа више од тога, никакав духовни или интелектуални добитак. Трагедија настаје када се саговорници забуне око тога шта је сврха разговора, односно

када неки претпоставе да сви желе да уче од других и са њима деле своје идеје. Ако нико од присутних није озбиљан, онда су они жртве самообмане и то им одговара. Ако су, пак, неки озбиљни, а други нису, претварање неозбиљних да су заинтересовани за тему чини да озбиљни осећају да губе и своје време и снагу бесповратно. Речи озбиљних ће, народски речено – на једно уво ући, а на друго изаћи. Међутим, права штета настаје кад у разговору учествују они недовољно информисани о теми и великим речима подбадају валидне аргументе. Неретко су то они који се осећају прозвано и онда свим средствима нападају и загађују дебату, диктирану логиком и базирану на чињеницама.

Зашто се плашимо озбиљних тема?

Можда се осећамо недорасло теми и у страху да нам его не буде повређен, бежимо од разговора јер не смемо допустити да не будемо у праву.

Можда не желимо да чујемо истину коју ће нам саговорник рећи па се дистанцирамо јер немамо храбрости да се са њом суочимо.

Можда бежањем од разговора бежимо и од себе, од оних дубоко закопаних осећања која би на површини изазвала ерупцију с којом не умемо да се носимо. Бежимо од непознатог.

Када се налазимо у непознатој ситуацији или разговору, настојаћемо да у њему препознамо обрасце и за њих се ухватимо, или у супротном заћутимо, бирајући да нежељене теме не чујемо. Тако изврћемо, класификујемо и тумачимо оно што видимо све док се не уклопи у калуп који нам је познат, у коме не

осећамо претњу. Како Маслов тврди, то нас заслепљује од оног идиосинкратичног, јединственог и аутентичног у особи или догађају пред нама.

Тако ишчезава уметност озбиљности и под плаштом незнања и површности кријемо се од оног истински вредног. Комуникација се

претвара у трому парафразу онога што је некада била, губећи сав свој смисао.

Да ли ћемо допустити овој декаденцији да напредује? Да ли смо спремни да постанемо заробљеници површних разговора и као муве лепршамо тражећи своју главу?

Марија Крунић 3/9

НАУЧИТЕ ПЈЕСАН, ТО ЈЕ ИЗБАВЉЕЊЕ

Постоји ли начин за спасење од заборав у савременом свету, у ком је човек ништа друго до трска која мисли? Како омогућити ватри да вечно гори?

Рат, који је обележио већи део двадесетог века, дозволио је зрелим вишњама да падну у блато. Гледајући младост која не доживљава старост, запитаћемо се – има ли смисла борити се? Чиме се борити, ако нам је власт искрене речи одузела, а сопствене идеале наметнула? У рату, који је уништио средства комуникације и човека из актива пребацио у пасив, да ли је могуће створити заједницу?

Свакога од нас родила је стена. У генетском запису носимо народни дух који је настао много пре године нашега рођења. Тај дух очували су појединци који су обичаје, традицију и мисли преточили у дела. И након уметникове смрти, дело у себи носи његову клицу и посадиће

је у срце сваког наредног читаоца. Он ће наставити да живи, подсећајући будуће генерације да је једина истинска смрт – заборав и једини истински пораз – одустајање.

Уметникове речи заориће се: „У речима вам лежи мач, у карактеру судба стоји.“ Онај ко моћном окупатору не дозволи да му шешир бесмисла стави на главу, упамтиће своје корене и неће остати без заједничког идентитета. Због знања да некоме припада – наставиће борбу. Неће остати нем и дозволити човечанству да постане ред столица који ће, по потреби, користити виша класа јер те столице су његови људи, његов народ и његова срца, а не мозак и број. У крви им исте птице лете и исте звери реже. Над теменима им исто небо плаче и молитву слуша. Они су једно и као једно одолевају ветру који настоји да ватру у пепео претвори. Дан им није поражен. Живот се наставља и сутра.

Песма, која у себи бележи вековима стару битку за опстанак, кроз наш ће језик блато с вишања спрати. Дозволиће човеку да испева тугу после рата и подариће му млеко и белу јутарњу росу. Од злог јуче саздаће добро сутра. Подсетиће народ да треба врхом копља пронаћи пут и пронаћи наду. Представљаће морални компас и даће му снаге за оне моменте кад помисли да не може даље. Зато научите песму јер у њој лежи избављење.

Викторија Амицић 4/6

ИНСПИРАЦИЈА

Ти видиш парче хартије, а ја свемир. Твоје око види, а моје осећа. Моја душа бриди на сваки спољни импулс, који твоја можда и не региструје. Као када смо били деца – ти видиш облаке као велике, беле, бесмислене и пенасте, а ја? У њима видим облике света, нове ликове, можда нови стих који се рађа из ништавила те белине. Ти видиш свет какав јесте – мизеран и тужан, некада леп и смешан. У њему живиш, ушушкано и лако, не допуштајући да те машта поремети. Можда се бојиш да сањаш. Можда и не. Не знам. А ја некако у свему видим нешто више – изнад стварности, а реалније

од било чега што си ти у стању да видиш. И не, то не значи да сам боља од тебе, од било кога. Ја само допуштам срцу да има свој мали свет, свој мали живот ван мог тела, ван свега чиме је ограничено. Допуштам души да види јасније него што ће очи икада бити у стању да виде. Допуштам свету да ме заврти и испљуне као комад хартије по коме ово пишем. Допуштам му да ме згази и уништи пре него што устанем и поново дозволим себи да га видим – сјајног, лепог, неповредивог, а опет уништеног толико да инспирише. Допуштам себи да волим, искрено, као први пут и да своје биће састављам након сваког распада који је доживело. Који га је сломио. И мало ми је! Желим више! Желим боље!

Жао ми је помало и тебе. Свих вас – који у учауреном животу затварате праве себе у кавезима,

чији кључ као тлачитељи себично држите. Ваша тела немо вриште, криком који нико од нас не чује, али ви их осећате стварније него што ико претпоставља да сте у стању. И ви нисте криви што се плашите, што вам је тешко. Криви сте што пристајете и што се не борите. Што пуштате да милион светова и свемира сваког дана пролети поред вас. Ви не осећате ништа?!

Мирис пецива у јутарњем ветру. Зар вас не враћа у детињство? Не доноси ли сузе? Хиљаду слика вас, свих нас, који са другарима делимо вреле кифле испред једине пекаре у улици. Осећате ли укус теста које се топи у устима? И тај леп, лак и срећан живот. Када ништа није било тешко. Када нисмо имали ништа, а имали смо све. Када је живот још увек нешто значао, када је све имало смисла. Нисте ни очекивали да ћете икада бити ово што сте сада. Не растужује ли те то? Запитах ли се понекад где је нестало то дете које халапљиво граби тај један залогај кифле иако заправо није гладно? Дете које заправо само живи. Не размишљајући. Искрено. Неискварено.

Чујеш ли црквут птица? Лавез паса? Већ осећам врели асфалт под ногама. Летње дане. Када смо изували сандале да бисмо брже трчали. Када је недељом по подне улица била пуна срећних људи. А ми се онако дечје луди сударали са њима при покушају да побегнемо. При покушају да заувек останемо деца. Када смо румених образа од сунца молили

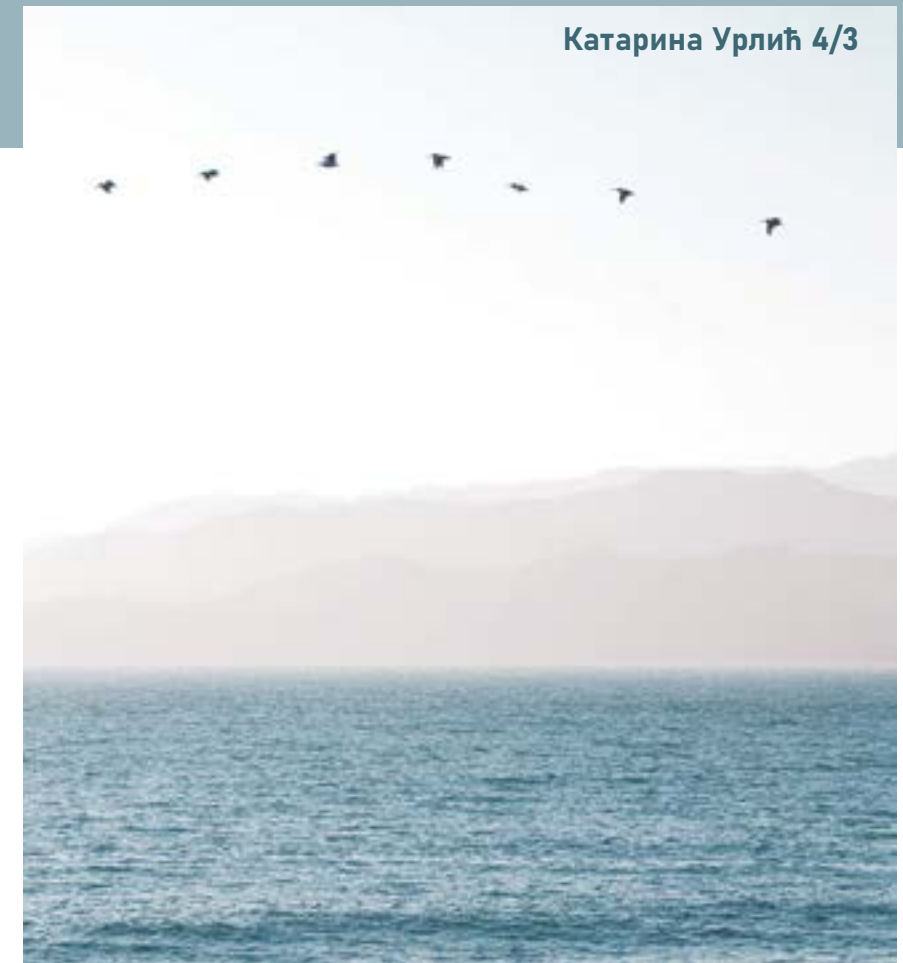
родитеље да нас не зову кући у подне. И када смо били тужни јер су нас звали и претили сунчаницом. Зар се не сећаш? Када су на пијаци Цигани свирали неке старе песме, а ти се радовао, а да не знаш ни зашто. Само си знао да је лепо. И срећно. А сада као да смо се помало изгубили. Као да смо заборавили све то. Сводимо живот на то да имамо све више, а заправо нам свега мањка. Купујемо нове маркиране ствари заборављајући да смо као деца новим сматрали оно што наследио. Како смо само били срећни! Где се изгубила та срећа? Као да је све одједном нестало. Као да смо ослепели. Заборавили. Само застаните на тренутак. Сви ви у канцеларијама које презирете. На аутобуским станицама, које вас неће одвести никуда. Ви у школским клупама. На улицама. Јесте ли срећни? Јесте ли нашли оно што сте тражили? Врели асфалт сте заменили високим подпетицама и тако журно одјурили у свет. Једва сте чекали да оставите вреле кифле и једете по скупим ресторанима храну чије име не можете да запамтите ни изговорите. Јесте ли схватили сада, после толико година, да све то није важно? Занемарили сте све што имате и јурили за оним што нисте имали. А сада када све то имате, не осећате се боље. Срећније. Сада бисте крвљу платили само да се још једном осетите као онда када сте препланули лежали у трави и гледали у небо желећи да летите као Петар Пан.

Ти си дете у телу човека које склупчано жели мало меда да заслади живот, да се отисне у имагинацију, да нађе – не тражећи инспирацију. Ти си дете заробљено у одраслом и тужном свету, у тежини свакодневице,

која притиска сваки педаљ твога тела. Ти си дете коме недостаје игра и машта. Једино сте као деца видели јасно. Све после тога је превара. Покушај живљења док заправо умирате из часа у час, несвесни да сте своју раку већ ископали.

Зато отворите срце за себе, а потом и за друге. Инспирација је свуда око вас, у вама. У загрљају ваших родитеља када дођете из школе. У загрљају ваше деце када са посла дођете изгажени и уморни. У тим дивним тренуцима среће које не бисте заменили ни за шта на свету. У очима људи који се искрено смеју. У искреном погледу и лепој речи. У песми коју сте прочитали и која вас је до суза довела. До крви заболела. У нежности коју делите са светом око себе. Не плашите га се. Пригрлите га док вас одгуре и удара. Јер када га једном загрлите, биће то загрљај у коме ћете вечно сањати, живети и бивати. Биће то загрљај који никада неће престати, који ће лечити ваше ране. Не плашите се. Погледајте све око себе. Погледајте себе. Свучите преуске хаљине и ципеле које вас убијају. Изађите боси до пекаре преко пута. Осетите мирис пролећа у ваздуху. Насмејте се онима који вас чудно гледају због тога. Вероватно мисле да сте полудели, срећа често тако изгледа! Нека свет струји вашим венама. Не дозволите му да вас натера да одрастете. Подсетите га да само деца чисто воле.

Катарина Урлић 4/3

МЕГИ О'ФАРЕЛ, ХАМНЕТ

Немогуће да вас не привуче, зар не? Питате се, као и књижари, јел то Н или Л – Хамнет или Хамлет? Је ли то један исти човек?

Не можете да одолите. Зграбите књигу, још у књижари и тражите неки знак, само мало од увода, да видите. Читате. Хамнет и Хамлет су у шеснаестом веку били исто име. Хамнетов отац је, четири године после његове необјашњиве смрти, написао једну од највећих трагедија свих времена. Нисте погрешили. Ваша је. Питате се – да ли ће Меги О'Фарел бити дорасла задатку? Да ли ово неће бити још једно модерно, поједностављено казивање о човеку о коме тако мало знамо, а сковали смо хиљаду и једну теорију? О човеку. Не о делу. Скептични сте. Али Меги то зна. Зна да сте то ви, вечни љубитељ Шекспира, ко год да је био – краљица Елизабета лично или пијанац чије је име користио неки племић, или мушкарац који је волео друге мушкарце а писао, неким чудом, импозантна дела која ће и четири века касније, бити узданица светске књижевности, и да ви нећете, о не, тако лако прогутати неку празну причу. И она вам је неће понудити.

Меги О'Фарел, добитница многих награда, а последња је Women's Prize, пандан српском Женском перу, нуди раскошну причу о животу и смрти, о живљењу и умирању, о љубави између двоје несвакидашњих, веома посебних људи, о страсти, о болу, о једној Енглеској – руралној и урбаној са краја шеснаестог века, о вези између реалног и оностраног.

Ово је она класична лепа књижевност, она у коју смо се некада заљубили, пуна дескрипције и епитета, у којој унутрашњи монолог среће напацију и тако нам повезани, као Агнесино лековито биље, хране душу на безброј оних ситних начина за које немамо

објашњење. Као љубав, ако тако хоћете – никад не знате да кажете зашто, а у овом роману ћете се заљубити у оном тренутку када се млади Вил заљуби у дивљу Агнес, срце ће вам лупати као да сте управо дошли са трчања, а дланови знојити од чулних описа набујале страсти и природе. Слепоочнице ће вам пулсирати од грамзивости и осветољубља једног оца, злобе једне маћехе, очаја једне мајке, а милина ће вас прожимати од постојања једног анђеоског брата горостаса.

Неко ће можда рећи да је овај роман писан неком женском енергијом, сензибилитетом једне жене која разуме другу – ону која пркоси друштву и конвенцијама, њиховим затвореним просторима и стегам, једну Агнес која је носећи стуб куће младог Шекспира и целог овог романа. Њено порекло, њена љубав према оцу њене деце, њена тврдоглавост, њена мисао, а онда, најјача од свих, њена љубав према деци самој. И онда следи оно што сви знамо – та љубав према деци која надјача њену љубав према човеку кога је заволела на први поглед и предала му се цела, а и оно што ћемо тек упознати – његова љубав према њој, непоколебљива, неумољива, истрајнија од свега и она према детету које је изгубио, и очинска туга са којом се носи како једино зна – речима.

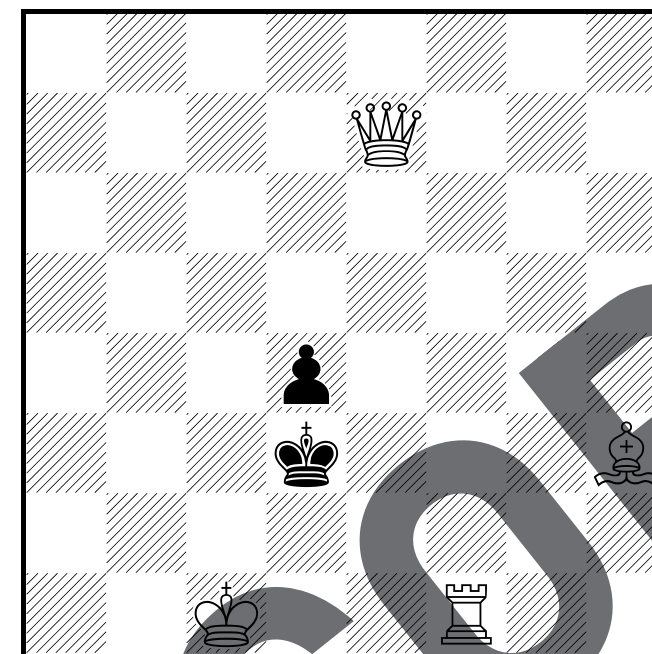
Историјске чињенице су оскудне, као што и сами знамо. Једном је једно дете умрло. Једно од многе деце у то доба у Енглеској. Близанац једне Џудит која зна да је њен брат заузео њено место, али која би дала све да јој се врати. Бистар ум свога оца и хитар осмех своје мајке. Можда га је заиста однела та црна смрт, чији ће нас описи у овој књизи натерати да промишљамо сопствену тренутну стварност, а можда и не. Шта год да је то било, као да се коцкице Шекспировог живота, који у овом роману ниједном није поменут по личном имену, делићи истргнуте повести, слажу са невероватном прецизношћу и као да тек сада разумемо.

Ако смо спремни да на Шекспира погледамо на други начин (а не само кроз кревет који оставља својој жени у тестаменту – а није ли то онај кревет од кога она није могла да се одвоји чак и када јој купе нови, онај у коме ју је волео и са њом изродио децу и делио најтананије снове и речи) и да му дамо неку другу шансу, сада нам је прилика. И погледајмо најзад, тог Хамлета. Није ли туга једног оца у речима духа старог Хамлета, није ли његов бол у самоме Хамлету који не прихвата смрт свога оца или његова љубав у љубави Хамлета према Офелији када скаче у њен гроб, желећи да је врати? Шта је све из живота свога и из себе самога пренео у Хамлета, једину представу коју је његова жена дошла у Лондон кришом да гледа? вај роман ће вас обузети. Пригрлите га. Тог Хамнета у вама. Сећајте га се.

проф. енглеског језика Лидија Бајовић

ШАХОВСКИ ПРОБЛЕМ

БЕЛИ ИГРА И МАТИРА У ДВА ПОТЕЗА

Н. Максимов (верзија)
Шахматный журнал, 1895

РЕШЕЊЕ ШАХОВСКОГ ПРОБЛЕМА
ИЗ ПРЕТХОДНОГ БРОЈА: 1.Лф8!

Прочитајте
више о успесима
наших ученика
на такмичењима
ове школске
године!

Штампа Бирограф д.о.о.
Тираж 200 примерака
Јун 2022.

УОБРАЗИЛЈА

ДЕНИС КРАЈЧИЋ

Здраво свима. Ја сам
пропала идеја мог аутора и
живим у његовој јадној машти.
Упознаћу вас са околином.
Надам се да се нећете разочарати,
мада је то скоро па сигурно.

Понекад се деси да неке ствари имају смисла ...

Хвалом!

...али већина нема. Управо због тога
морате да пазите да
случајно не налетите на
нешто што је чудно.

Као овај
тип.

Где сам, ко сам, шта сам,
зашто ово, зашто оно, ...

Ајде ти удахни
овај дим, увек будем
посиван после њега.

Нећемо
дисати
неко време.

Важи.

Срце ми је
козмичеен!

Нижел!

Желим да побегнем одавде. Мислим да
сте сви до сада схватили
зашто.

Мој пријатељ је
отишао у Сплит
и више се није вратио.

Једини спас
је када
мог аутору
понестане
идеја. Тада ја
и цео овај
свет технички
нест-

КРАЈ

2022